

10. ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

10.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Ήδη σήμερα έχουν συσταθεί κάποιοι ΦοΔΣΑ, πολλοί βρίσκονται υπό σύσταση και πολλές μελέτες σύστασης για νέους εκπονούνται. Οι θετικές και αρνητικές εμπειρίες που σταδιακά αποκτούνται από την λειτουργία των υφιστάμενων, παρέχουν πλούσιο υλικό για προβληματισμό.

Στο Άρθρο 7 της ΚΥΑ 50910/2727 “Μέτρα και όροι για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων . Εθνικός & Περιφερειακός σχεδιασμός” ο ΦοΔΣΑ είναι υπεύθυνος:

- για τη προσωρινή αποθήκευση- μεταφόρτωση-αξιοποίηση – διάθεση των αποβλήτων
- για την εκπόνηση των απαιτούμενων μελετών για τη λήψη αδειών
- για τη λειτουργία των υφιστάμενων εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων
- την υλοποίηση των έργων ή δραστηριοτήτων που προβλέπονται από τον Περιφερειακό Σχεδιασμό (ΠΕΣΔΑ).
- για τον τερματισμό της λειτουργίας της εγκατάστασης ή του χώρου διάθεσης ή αξιοποίησης των αποβλήτων και την λήψη μέτρων για την εξυγίανση, αποκατάσταση και μετέπειτα φροντίδα της εν λόγω εγκατάστασης ή χώρου
- για τα απόβλητα συσκευασίας ισχύει ο Ν. 2939/01 (αρ. 8).
- ο ΦοΔΣΑ μπορεί να αναθέτει τη διαχείριση των αποβλήτων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.
- να λαμβάνει όλες τις απαραίτητες προφυλάξεις ως προς την παράδοση και παραλαβή των αποβλήτων
- να τηρεί μητρώο για τα στερεά απόβλητα
- να υποβάλει μέχρι 20/2 κάθε έτους απολογιστική έκθεση στη Δ/νση Περιβάλλοντος και Χωροταξίας της οικείας Περιφέρειας.

Όλα τα παραπάνω οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο όρος διαχείριση θα πρέπει να αποκτήσει “σάρκα και οστά”, τόσο σε ότι αφορά στην τεχνοκρατική όσο και την διοικητική του διάσταση. Όλα λοιπόν συνηγορούν στην ανάγκη συγκρότησης ισχυρών και αξιόπιστων φορέων διαχείρισης απορριμμάτων που να μπορούν να ανταποκριθούν στα νέα τεχνικά, οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά δεδομένα. Οι Φορείς Διαχείρισης λοιπόν, βρίσκονται και θα βρίσκονται στο προσκήνιο του τομέα διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, προκειμένου να διασφαλίσουν την άρτια ανάπτυξη και βιωσιμότητα του.

Η νέα κατάσταση πραγμάτων, με την λειτουργία των μονάδων διάθεσης και επεξεργασίας, όπως είναι φυσικό θα οδηγήσει σε αύξηση του κόστους διαχείρισης, σε σχέση με την ‘ ‘μηδενική’ ’ κατάσταση που επικρατούσε μέχρι πρόσφατα. Πλάι στην ανάγκη κατασκευής νέων έργων προβάλλει και η ανάγκη εξασφάλισης της οικονομικής βιωσιμότητας όσων ήδη λειτουργούν. Ταυτόχρονα, η άρτια περιβαλλοντική λειτουργία των εγκαταστάσεων και οι ανάγκες ολόπλευρης παρακολούθησης τους αποτελούν πλέον καθήκον πρώτης γραμμής για τους φορείς διαχείρισης.

Η εφαρμογή στην Ελλάδα της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», καθώς και η δημιουργία κινήτρων για τη μείωση του όγκου των αποβλήτων, ανάκτησης – ανακύκλωσης –αξιοποίησής τους, είναι αντικείμενα που θα πρέπει να προωθηθούν σε τοπική κλίμακα ούτως ώστε να έχουν και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Οι ΦοΔΣΑ πρέπει να διεκδικήσουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο και να είναι αυτοί που θα καθορίσουν το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών και θα διασφαλίσουν τον βέλτιστο επιμερισμό του στους Δήμους.

Επιπλέον, η εφαρμογή των θεσμικών ρυθμίσεων για τα απορρίμματα συσκευασιών καθώς και η ενσωμάτωση της κοινοτικής οδηγίας για την υγειονομική ταφή βάζουν ακόμη πιο ψηλά τον πήχη για τα ' ' προσόντα ' ' που θα πρέπει να έχουν οι ΦοΔΣΑ προκειμένου να αντεπεξέλθουν.

Η πολιτεία, κατανοώντας τη σημασία των ΦοΔΣΑ προσπαθεί με τρόπο μάλλον ανορθόδοξο να επισπεύσει τη συγκρότησή τους, ξεκινώντας άμεσα με τη σύστασή τους, χωρίς προηγουμένως να έχει καθορίσει με ακρίβεια το πλαίσιο λειτουργίας τους.

Βασικά προβλήματα των ΦοΔΣΑ σήμερα είναι:

- Η ύπαρξη σημαντικών νομοθετικών κενών. Ανάλογα με την νομική μορφή των ΦοΔΣΑ τα κενά αυτά αφορούν την τον τρόπο είσπραξης τελών, τις μετατάξεις προσωπικού, την τιμολογιακή πολιτική τους κλπ.
- Η ανάγκη οργάνωσης των λειτουργιών τους. Με την ίδρυση τους οι φορείς αυτοί καλούνται να αναλάβουν δραστηριότητες όπως μεταφόρτωση, ανακύκλωση, επεξεργασία, διάθεση κλπ. Για την επιτυχή οργάνωση αυτών των δράσεων απαιτείται σύγχρονη οργάνωση σε επίπεδο management, τεχνικών, ειδικευμένου προσωπικού, υποδομής (μηχανολογικός εξοπλισμός, εξειδικευμένο software κλπ), υποστηρικτικών υπηρεσιών (συντήρηση, νομική υποστήριξη, προβολή – δημοσιότητα κλπ), οργάνωσης των οικονομικών τους κλπ.
- Η πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς μηχανισμούς.
- Η οργάνωση των σχέσεων τους με τον ιδιωτικό τομέα και εν γένει με την αγορά.

Καθώς βρισκόμαστε στην αρχή της πορείας για τη συγκρότηση ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης στερεών αποβλήτων, είναι σαφές ότι το θέμα της τιμολογιακής πολιτικής και της βιωσιμότητας των φορέων διαχείρισης στερεών αποβλήτων, πρέπει από τώρα να αντιμετωπιστεί με στόχο να αποφευχθούν, κατά το δυνατόν, μελλοντικές αστοχίες.

Στη συνέχεια θα γίνει αναφορά

- στις υποχρεώσεις των Φορέων Διαχείρισης, όπως αυτές προκύπτουν από την την ΚΥΑ Η.Π 29407/3508
- στις υποχρεώσεις των Φορέων Διαχείρισης και τη συσχέτισή τους με τα ζητήματα περιβαλλοντικής πολιτικής – στο θέμα της βιωσιμότητας των Φορέων Διαχείρισης και τη νέα διάσταση που αυτό έχει.

10.2 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΦΟΡΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΚΥΑ Η.Π 29407/2508

Σύμφωνα με την ΚΥΑ για την υγειονομική ταφή των αποβλήτων, η τιμή που θα χρεώνει ο φορέας εκμετάλλευσης ΧΥΤΑ για την εναπόθεση των αποβλήτων, πρέπει να περιλαμβάνει εκτός από τα κόστη σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας και :

- ✓ το κόστος της χρηματοοικονομικής ή ισοδύναμης εγγύησης, προκειμένου να εξασφαλίζονται η εκπλήρωση των υποχρεώσεων της άδειας και η τήρηση των διαδικασιών της παύσης λειτουργίας,
- ✓ το κόστος της μετέπειτα φροντίδας του ΧΥΤΑ για μια περίοδο τουλάχιστον 30 ετών.

Ο τρόπος που ο φορέας εκμετάλλευσης του ΧΥΤΑ θα παράσχει επαρκή οικονομικά εχέγγυα πρέπει να καθορισθεί από κάθε κράτος-μέλος, το οποίο πρέπει επιπλέον να εξασφαλίζει και τη διαφάνεια κατά τη συλλογή και χρήση όλων των αναγκαίων πληροφοριών σχετικά με το κόστος.

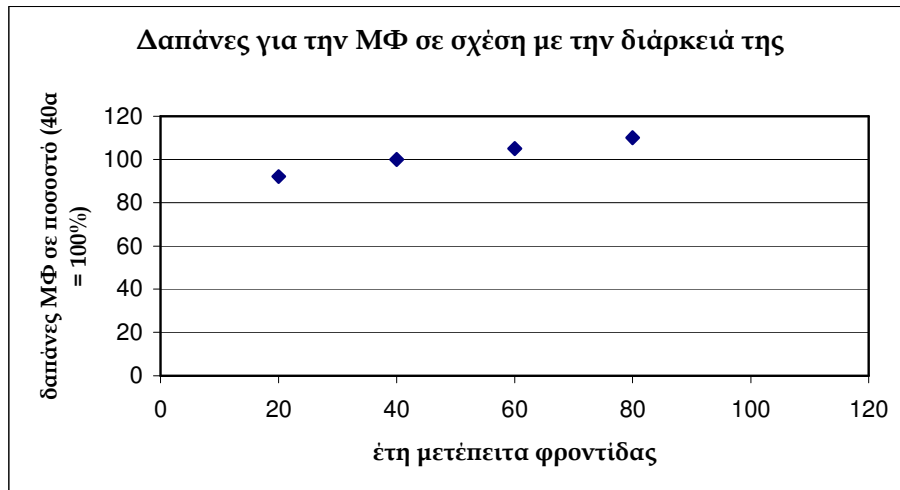
Από την πλευρά της Ελληνικής Πολιτείας μέχρι σήμερα δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι ασχολείται διεξοδικά με το θέμα, ούτε βέβαια και από τους υπάρχοντες φορείς λειτουργίας ΧΥΤΑ, ενώ θα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι κανείς δεν γνωρίζει μετά βεβαιότητας αν θα πρέπει να υπάρχουν οικονομικές εγγυήσεις και για τους λειτουργούντες ΧΥΤΑ ή αν θα υπάρχει διαφορά στο ύψος της οικονομικής εγγύησης ανάμεσα στους ΧΥΤΑ και στους ΧΥΤΥ.

Θα πρέπει επίσης να τονισθεί ό,τι το κόστος της μετέπειτα φροντίδας σχετίζεται άμεσα με τη χρονική διάρκεια της μετέπειτα φροντίδας. Σε κάθε περίπτωση η χρονική διάρκεια θα πρέπει να καθορίζεται για κάθε ΧΥΤΑ ξεχωριστά από τις αρμόδιες αρχές μετά από επιτόπου έλεγχο. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 1^{1,2} οι δαπάνες μετέπειτα φροντίδας μετά από 30-40 χρόνια εξισορροπούνται, καθώς δεν περιλαμβάνονται πλέον κόστη όπως η διαχείριση του βιοαερίου ή η τελική επιφανειακή μόνωση.

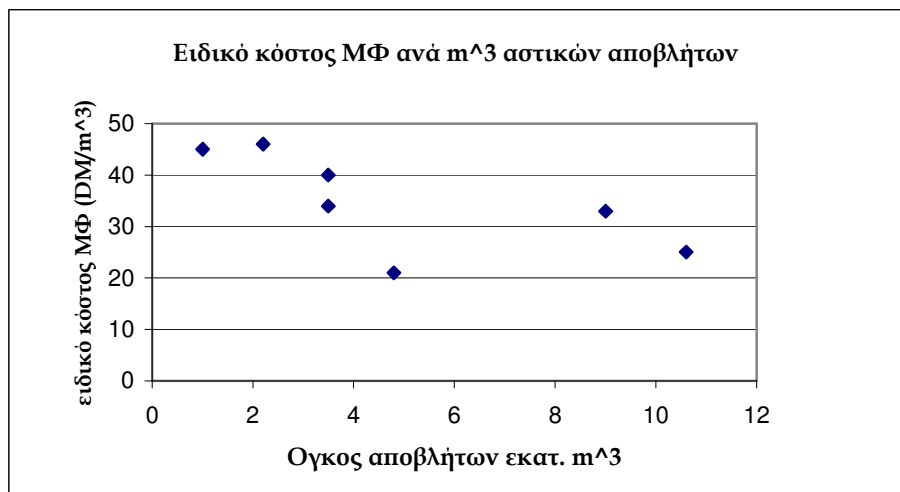
Επίσης, το κόστος της μετέπειτα φροντίδας εξαρτάται από την χωρητικότητα του ΧΥΤΑ. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 2^{1,3} το ειδικό κόστος είναι μικρότερο σε μεγάλους ΧΥΤΑ, λόγω της καλύτερης σχέσης όγκου / επιφάνειας. Στο διάγραμμα αυτό παρατηρούμε παραδείγματα μετέπειτα φροντίδας σε ΧΥΤΑ στη Γερμανία. Σε μικρούς ΧΥΤΑ το κόστος ανέρχεται μέχρι και στα 25 Ευρώ/m³, ενώ για μεγάλους ΧΥΤΑ υπάρχει ένα εύρος τιμών από 8-13 Ευρώ/m³.

Είναι σαφές ότι το κόστος λειτουργίας και το κόστος της μετέπειτα φροντίδας θα προκαλέσουν, σε συνδυασμό με τα απαιτούμενα εχέγγυα, τέτοια αύξηση στο συνολικό κόστος διαχείρισης των αποβλήτων, που δεν αποκλείεται να υπάρξουν κοινωνικές αντιδράσεις. Το όλο θέμα γίνεται όμως ακόμη πιο πολύπλοκο, καθώς μια απότομη αύξηση του κόστους πολιτικοποιεί το όλο θέμα, με άμεσο αποτέλεσμα να χρεωθεί με πολιτικό κόστος όποιος τολμήσει να εφαρμόσει όσα προβλέπει η Οδηγία.

¹ "Μελέτη Φορέα Διαχείρισης Απορριμμάτων Ν. Αχαΐας", ΕΠΕΜ Α.Ε, 2003

Διάγραμμα 1: Δαπάνες για τη μετέπειτα φροντίδα σε σχέση με τη διάρκειά της

Διάγραμμα 2: Ειδικό κόστος μετέπειτα φροντίδας ανά m³ αστικών αποβλήτων

Σε κάθε περίπτωση, τα σημερινά κόστη λειτουργίας ΧΥΤΑ στην Ελλάδα, που δίνουν οι φορείς λειτουργίας των ΧΥΤΑ, σε καμία περίπτωση δεν ανταποκρίνονται, όχι μόνο στις απαιτήσεις της Οδηγίας, αλλά ούτε και της ΚΥΑ 114218/97.

Είναι σαφές ότι με τους υφιστάμενους φορείς εκμετάλλευσης των αποβλήτων, την οργανωτική δομή των αρμοδίων φορέων, τα θεσμικά κενά αλλά και την τεράστια χρονική πίεση που υπάρχει, είναι πολύ δύσκολο να χαραχθεί άμεσα μια τιμολογιακή πολιτική στο θέμα της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων δίκαιη, προσαρμοσμένη στις τοπικές και περιφερειακές αγορές και αποδεκτή από όλους τους εμπλεκόμενους.

Προκειμένου να καθορισθεί το ύψος των εγγυήσεων για τους ΧΥΤΑ (ΧΥΤΥ) και κατά συνέπεια και των απαιτούμενων τοκοχρεολυσίων, η Πολιτεία και οι παραγωγοί / κάτοχοι των αποβλήτων, σε συνεργασία με ιδιωτικούς φορείς, θα πρέπει να διερευνήσουν άμεσα το θέμα.

Οι παράγοντες που πρέπει να συνηυπολογισθούν είναι :

- ✓ οι συνολικές ποσότητες αποβλήτων που δέχεται ο ΧΥΤΑ και ο χρόνος ζωής του,
- ✓ τα κόστη σχεδιασμού, κατασκευής, λειτουργίας, διακοπής λειτουργίας - αποκατάστασης και μετέπειτα φροντίδας.

Το ερώτημα αν με τους υπάρχοντες κανόνες Δ.Σ.Α. στην Ελλάδα, θα τολμήσουν ο ιδιωτικός τομέας και οι ασφαλιστικές εταιρείες να αναλάβουν το ρίσκο των εγγυήσεων, πρέπει να απαντηθεί σχεδόν με απόλυτη σιγουριά, αρνητικά. Πολύ περισσότερο όταν για τέτοιου είδους έργα δεν αναμένονται σημαντικά λειτουργικά έσοδα. Προκειμένου η αναμενόμενη αύξηση του κόστους διαχείρισης να μετριασθεί θα πρέπει επειγόντως η Πολιτεία να εξετάσει αφενός κλασικά μέτρα όπως:

- φορολογικές ελαφρύνσεις,
- παροχή κινήτρων ώστε να αυξηθεί το ενδιαφέρον και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των ιδιωτών,
- αυστηρές απαιτήσεις και αυστηρότατους ελέγχους των εγκαταστάσεων επεξεργασίας των αποβλήτων, ώστε τα δευτερογενή προϊόντα να είναι υψηλής ποιότητας και κατ' επέκταση ανταγωνιστικά,
- επιβολή φόρων – κυρώσεων σε όσους με τα απόβλητα που παράγουν υποβαθμίζουν το περιβάλλον,
- και να ερευνήσει νέους τρόπους αντιμετώπισης της οικονομικής διάστασης του προβλήματος, όπως για παράδειγμα το σύστημα εμπορευσιμότητας των αδειών.

10.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Είναι σαφές ότι το σύνολο των κατευθύνσεων της ασκούμενης περιβαλλοντικής πολιτικής «σπρώχνει» στην υλοποίηση εκτεταμένων προγραμμάτων διαλογής στην πηγή, με διαχωρισμό σε όλο και περισσότερα διακριτά ρεύματα αποβλήτων. Παράλληλα, επιβάλλεται η κατασκευή και λειτουργία πολλών μονάδων επεξεργασίας στερεών αποβλήτων, από τις οποίες θα παράγονται δευτερογενή προϊόντα (ανακυκλώσιμα, compost, ενέργεια, RDF).

Οι παραπάνω τάσεις συνεπάγονται ορισμένα ουσιαστικά ζητήματα σχετικά με την τιμολογιακή πολιτική των φορέων διαχείρισης και τη βιωσιμότητά τους:

1. Η υλοποίηση εκτεταμένων προγραμμάτων διαλογής στην πηγή και η επιτυχία τους δεν μπορεί να βασίζονται στο σημερινό τρόπο κοστολόγησης των παραγωγών αποβλήτων. Με άλλα λόγια, η επιτυχία των προγραμμάτων ανακύκλωσης δεν μπορεί να επαφίεται στην καλή διάθεση όσων θέλουν να συμμετάσχουν, αλλά πρέπει να συνδυάζεται και με την παροχή οικονομικών και άλλων κινήτρων που να διευκολύνουν τη συμμετοχή των παραγωγών αποβλήτων. Με το σημερινό καθεστώς, οι φορείς διαχείρισης δεν μπορούν να χρεώσουν τους παραγωγούς αποβλήτων σε αναλογία με την ποσότητα και την ποιότητα (συμμετοχή ή όχι στην ανακύκλωση) των στερεών αποβλήτων, εφόσον οι δημότες πληρώνουν με βάση το απαρχαιωμένο σύστημα που συσχετίζει τα τέλη καθαριότητας με τα τετραγωνικά μέτρα της κατοικίας. Παράλληλα, στις περισσότερες των περιπτώσεων, ακόμα και σε μεγάλες εγκαταστάσεις, η έλλειψη συστηματικής ζύγισης των εισερχόμενων αποβλήτων δεν δίνει τη δυνατότητα κοστολόγησης, με βάση τα εισερχόμενα απόβλητα, ούτε καν των Δήμων που χρησιμοποιούν την εγκατάσταση.

Είναι σαφές ότι κανενός είδους περιβαλλοντική πολιτική και ώθηση στην ανακύκλωση και την επεξεργασία των αποβλήτων, δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς σοβαρή αλλαγή του συστήματος κοστολόγησης των παραγωγών αποβλήτων.

Μία τέτοια αλλαγή θα πρέπει άμεσα να συνδέει την ποσότητα των αποβλήτων που κάθε παραγωγός παράγει, τη συμμετοχή του σε προγράμματα ανακύκλωσης, τις υπηρεσίες διαχείρισης αποβλήτων που παρέχονται σε αυτόν με το κόστος διαχείρισης αποβλήτων που χρεώνεται.

2. Η κατασκευή και λειτουργία μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων είναι απόλυτα βέβαιο ότι θα συνεπάγεται ουσιαστική αύξηση του κόστους διαχείρισης αποβλήτων, ακόμα και αν υποτεθεί ότι υπάρχουν σοβαρά έσοδα από την πώληση προϊόντων (γεγονός που κάθε άλλο παρά σίγουρο είναι). Πολύ περισσότερο, που η επιλογή μεθόδων υψηλής τεχνολογίας συχνά συνδέεται άμεσα με την ανάθεση της λειτουργίας των μονάδων στους ιδιώτες που κατασκευάζουν τη μονάδα, οι οποίοι περὶν της κάλυψης των λειτουργικών εξόδων θα επιδιώξουν και οικονομικό κέρδος. Το θέμα αυτό, σε συνδυασμό με όσα αναφέρθηκαν για την αναμενόμενη αύξηση του κόστους των ΧΥΤ, θα δημιουργήσει μία νέα κατάσταση, στην οποία οι μεγάλοι παραγωγοί αποβλήτων (π.χ. Δήμοι) θα επιλέγουν που θα διοχετεύσουν τα απόβλητά τους και με στοιχεία συγκριτικής κοστολόγησης παρεχόμενων υπηρεσιών, αλλά και με κριτήριο τι στοιχίζει λιγότερο. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι ανοίγει ο δρόμος για μία «ελεύθερη αγορά αποβλήτων» και για την εφαρμογή ιδιωτικό-οικονομικών κριτηρίων λειτουργίας στις μονάδες επεξεργασίας και διάθεσης.

3. Σε αντίστοιχες κατευθύνσεις ωθεί και η ανάγκη εμπορίας και πώλησης των προϊόντων επεξεργασίας αποβλήτων. Πρόκειται για μία καθαρά εμπορική δραστηριότητα, τα έσοδα της οποίας μπορεί να αποβούν εξαιρετικά κρίσιμα για τη βιωσιμότητα του φορέα διαχείρισης και της εγκατάστασης.

Οι προηγούμενες παρατηρήσεις πρέπει να αντιμετωπιστούν στο φως των συνολικότερων εξελίξεων που προοιωνίζονται για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και που συνοπτικά μπορούν να περιγραφούν από τη φράση «Ο κάθε ΦοΔΣΑ να εξασφαλίσει τη βιωσιμότητά του και τις υπηρεσίες που παρέχει με την εφαρμογή κατάλληλης τιμολογιακής πολιτικής». Η τάση αυτή, ανεξάρτητα από την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας της, κυριαρχεί σήμερα και οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια στην εισαγωγή χρηματο-οικονομικού management και ιδιωτικό-οικονομικών κριτηρίων στο σύνολο σχεδόν των δραστηριοτήτων των ΦοΔΣΑ.

Το συμπέρασμα είναι ότι το θέμα της βιωσιμότητας των φορέων διαχείρισης στερεών αποβλήτων αποτελεί κομβικό σημείο στην εφαρμογή της ασκούμενης περιβαλλοντικής πολιτικής. Η δημιουργία ενός νέου θεσμικού πλαισίου που να ανταποκρίνεται στις νέες ανάγκες διαχείρισης, αποτελεί καθοριστικό περιβαλλοντικό και οικονομικό θέμα, χωρίς την επίλυση του οποίου, κάθε σχετική προσπάθεια θα βρίσκει εμπόδια. Για το σκοπό αυτό επιβάλλεται να ανοίξει ολόπλευρα ο προβληματισμός των εμπλεκόμενων μερών, έχοντας πλήρη συνείδηση ότι στην μεταβατική περίοδο που τώρα περνάμε, θα υπάρξουν υβρίδια λύσεων που άλλα θα επιβιώσουν και άλλα όχι.

10.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τα προηγούμενα αξίζει να διατυπωθούν τέσσερα βασικά συμπεράσματα.

Πρώτον, είναι σαφές ότι βρισκόμαστε σε μεταβατική περίοδο, όσον αφορά τα καθήκοντα, τις υποχρεώσεις και το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τους φορείς διαχείρισης. Σε αυτή τη μεταβατική

περίοδο, πρέπει να επιλεγούν λύσεις που να διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα των συστημάτων διαχείρισης αποβλήτων με τη μέγιστη δυνατή ευελιξία σχετικά με την μελλοντική τους εξέλιξη. Και πρέπει να θεωρείται βέβαιο ότι η εξέλιξη αυτή θα τροποποιήσει ριζικά τόσο τις παρεχόμενες υπηρεσίες όσο και τη δομή και συγκρότηση των φορέων διαχείρισης, έτσι ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις νέες ανάγκες.

Δεύτερον, η αναμενόμενη άνοδος του κόστους διαχείρισης δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί παρά μόνο με αλλαγή του συστήματος χρέωσης των παραγωγών αποβλήτων, η οποία θα ανοίγει περιθώρια μειωμένου κόστους σε όσους συμμετέχουν σε προγράμματα ανακύκλωσης και πρόληψης αποβλήτων. Μία τέτοια αλλαγή θα πρέπει άμεσα να συνδέει την ποσότητα των αποβλήτων που κάθε παραγωγός παράγει, τη συμμετοχή του σε προγράμματα ανακύκλωσης, τις υπηρεσίες διαχείρισης αποβλήτων που παρέχονται σε αυτόν με το κόστος διαχείρισης αποβλήτων που χρεώνεται.

Τρίτον, είναι βέβαιο ότι τα επόμενα χρόνια θα εισαχθούν ιδιωτικο-οικονομικά κριτήρια στη διαχείριση αποβλήτων, καθώς η ίδια η κατασκευή μονάδων επεξεργασίας και η εμπορία προϊόντων ωθούν σε αυτό. Η παράλληλη δραστηριοποίηση ιδιωτών στο χώρο, είτε με τη μορφή ανάθεσης της λειτουργίας είτε με τη μορφή αυτοχρηματοδοτούμενων έργων, θα διαμορφώσει ένα νέο τοπίο «ελεύθερης αγοράς» αποβλήτων.

10.5 ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Σύμφωνα με τα όσα έχουν παρουσιαστεί είναι φανερό ότι μία νέα κατάσταση πραγμάτων διαμορφώνεται από εδώ και εμπρός, η οποία μπορεί να συνοψιστεί στα επόμενα:

- ✓ τα συστήματα διαχείρισης θα γίνονται πιο πολύπλοκα και άρα πιο δύσκολα να παρακολουθηθούν,
- ✓ νέα κόστη θα έρθουν να προστεθούν στα ήδη υπάρχοντα και να οδηγήσουν σε αύξηση του κόστους διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, σε σχέση με την σημερινή κατάσταση,
- ✓ οι απαιτήσεις για ετήσιες αναφορές στις αρμόδιες υπηρεσίες συνεχώς θα αυξάνονται και η ανταπόκριση των Φορέων Διαχείρισης πρέπει να είναι άμεση και ταυτόχρονα ποιοτική.

Δεδομένου ότι η διαχείριση των στερεών αποβλήτων απαιτεί σημαντικές δαπάνες τόσο πριν όσο και μετά από την λήξη της λειτουργίας των εγκαταστάσεων διαχείρισης, ο τρόπος κοστολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών είναι ιδιαίτερα σημαντικός για την βιωσιμότητα των Φορέων. Το λάθος που συχνά γίνεται είναι ότι η τιμολογιακή πολιτική εστιάζει μεμονωμένα στις τρέχουσες δαπάνες και έξοδα γεγονός που οδηγεί σε λάθος ερμηνείες των πραγματικών αναγκών των έργων και τελικά σε κακή διαχείριση.

Ένα ολοκληρωμένο σύστημα κοστολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών από ένα Φορέα Διαχείρισης έχει αποδείξει ότι μπορεί να οδηγήσει στην βελτιστοποίηση του κόστους διαχείρισης και του περιβαλλοντικού κόστους και να αυξήσει τα ποσοστά ανάκτησης και ανακύκλωσης².

Είναι βέβαιο ότι το σύστημα κοστολόγησης των ΦοΔΣΑ πρέπει να αναδιοργανωθεί η/και να σχεδιαστεί εκ νέου προκειμένου να ανταποκριθεί στα νέα τεχνικά, οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά δεδομένα.

² Full cost accounting for municipal solid waste management, EPA, 1997

Οι Φορείς Διαχείρισης πρέπει:

- να ανταποκριθούν στα νέα δεδομένα. προκειμένου να διασφαλίσουν την άρτια ανάπτυξη και βιωσιμότητα τους.
- πρέπει να διεκδικήσουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο και να είναι αυτοί που θα καθορίσουν το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών και θα διασφαλίσουν τον βέλτιστο επιμερισμό του στους Δήμους
- να εξασφαλίσουν την οικονομική βιωσιμότητα όλων των υπηρεσιών τους
- να εξασφαλίσουν την άρτια περιβαλλοντική λειτουργία των εγκαταστάσεων και τις ανάγκες ολόπλευρης παρακολούθησης τους.
- σαν Επιχειρήσεις με ακρίβεια να καθορίσουν τα έσοδα και έξοδά του. Βασικές παράμετροι για την επίτευξη του προηγούμενου είναι, η ακρίβεια στον προσδιορισμό και υπολογισμό :

α) των λειτουργικών εξόδων της,

β) των εσόδων της και

γ) της κοστολόγησης των πελατών για τις παρεχόμενες υπηρεσίες της

Σαν αποτέλεσμα των παραπάνω, η εισαγωγή συστημάτων μηχανοργάνωσης στη λειτουργία των Φορέων Διαχείρισης είναι ουσιαστικό στοιχείο αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού αυτών.

Ένα ολοκληρωμένο σύστημα μηχανοργάνωσης στόχο θα έχει να αποτελέσει το εργαλείο εκείνο το οποίο θα υπολογίζει και θα αναλύει όλα τα προαναφερόμενα κόστη, σε ολόκληρο τον κύκλο διαχείρισης των στερεών αποβλήτων. Καταχωρώντας τα δεδομένα που είναι απαραίτητα, το Σύστημα θα πρέπει να υπολογίζει το πραγματικό επίσηο κόστος καθώς και τα επιμέρους κόστη ανά παρεχόμενη υπηρεσία. Το Σύστημα θα πρέπει να δίνει την δυνατότητα :

- Υπολογισμού του πραγματικού επίσηο κόστους για το σύνολο των παρεχόμενων υπηρεσιών συνολικά αλλά και επιμέρους.
- Υπολογισμού του κόστους ανά τόνο για κάθε παρεχόμενη υπηρεσία
- Υπολογισμού του κόστους ανά κάτοικο για κάθε παρεχόμενη υπηρεσία
- Υπολογισμού του κόστους που τελικά θα χρεωθεί στον πελάτη του Φορέα

Σύνδεση των οικονομικών και περιβαλλοντικών αποτελεσμάτων και εξαγωγή χρήσιμων δεικτών για την παρακολούθηση του Φορέα ως κατεξοχόν όργανο που προάγει την αειφορία.

Βασικό συστατικό της επιτυχίας του Συστήματος είναι, ο με ακρίβεια καθορισμός των δεδομένων εκείνων που απαιτείται να καταχωρούνται σε αυτό. Δεδομένα όπως το προσωπικό του Φορέα, τα Α/Φ ή άλλα οχήματα που είναι στην κατοχή του, ο εξοπλισμός, είναι στοιχεία που ορίζουν την ταυτότητα του Φορέα. Τα δεδομένα αυτά είναι θεμελιώδη για ολόκληρο το σύστημα διαχείρισης των στερεών αποβλήτων και κατά επέκταση για την λειτουργία του Φορέα. Η καταχώρηση τους πρέπει να είναι ενιαία για τον Φορέα και ακολούθως να καθορίζεται η σχέση συμμετοχής τους στις λειτουργίες του Φορέα. Ο τρόπος σύνδεσης των δεδομένων αυτών με όλες τις παρεχόμενες από τον Φορέα υπηρεσίες αποτελεί τη βάση για την λειτουργικότητα του Συστήματος.

Μέσω του ολοκληρωμένου συστήματος κοστολόγησης ο χρήστης θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα εύκολα και γρήγορα να αναζητεί τα δεδομένα που τον ενδιαφέρουν για συγκεκριμένη υπηρεσία και για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα καθώς επίσης και στην μορφή που θα θέλει να τα επεξεργαστεί, (αναφορές-διαγράμματα). Με τον τρόπο αυτό :

A) εύκολα θα μπορούν να συνταχθούν οι απαιτούμενες κάθε φορά αναφορές

B) εύκολα θα μπορούν να γίνουν συγκρίσεις με άλλα συστήματα διαχείρισης αποβλήτων σε άλλες ανάλογου μεγέθους γεωγραφικές ενότητες στον Ελλαδικό και όχι μόνο χώρο

Γ) εύκολα θα μπορούν να εξαχθούν αποτελέσματα για τα επιμέρους κόστη και άρα να μπορέσει να χαραχθεί πολιτική μείωσης τους.

Το προσωπικό του Φορέα θα είναι οι βασικοί χρήστες του Συστήματος. Μέσω αυτού θα έχουν τη δυνατότητα να έχουν σφαιρική ενημέρωση για όλο το σύστημα διαχείρισης. Επίσης χρήστες του συστήματος μπορεί να είναι οι Υπηρεσίες της Νομαρχίας, της Περιφέρειας κ.α ανάλογα με τους εμπλεκόμενους κάθε φορά.

Οι λειτουργίες του Συστήματος στην ολοκληρωμένη του μορφή θα πρέπει να εξυπηρετούν:

- τις εσωτερικές και διοικητικές λειτουργίες των υπηρεσιών του Φορέα
- τις λειτουργίες εξυπηρέτησης των πολιτών
- τους συναλλασσόμενους με τον Φορέα
- τις ανάγκες επικοινωνίας με εξωτερικές πηγές πληροφοριών (Υπουργεία – Υπηρεσίες κλπ)

Κορμό των λειτουργιών του Συστήματος θα αποτελούν οι λειτουργίες που καλύπτουν τις ανάγκες των παρεχόμενων υπηρεσιών του Φορέα. Με την κάλυψη των λειτουργιών αυτών εξυπηρετούνται άμεσα και οι πολίτες και οι αιρετοί.

Από το Σύστημα θα εξυπηρετείται όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων του Φορέα και θα υποστηρίζονται με εφαρμογές πληροφορικής οι διοικητικές, οικονομικές, τεχνικές, περιβαλλοντικές, αναπτυξιακές και κοινωνικές λειτουργίες του Φορέα, ενώ παράλληλα ο Φορέας θα ενισχύσει τις λειτουργίες Προγραμματισμού και Οργάνωσης ώστε να τεθούν τα θεμέλια της οικονομικής ευρωστίας του.

10.6 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦοΔΣΑ

Η Εθνική Νομοθεσία συμμορφούμενη με το κοινοτικό νομικό πλαίσιο, έχει υιοθετήσει ένα πλέγμα Νόμων, Προεδρικών Διαταγμάτων (ΠΔ) και Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων (ΚΥΑ) με το οποίο επιδιώκει να δημιουργήσει τις αναγκαίες προϋποθέσεις αλλά και τους κατάλληλους μηχανισμούς, για την επίτευξη των στόχων αυτών.

Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη μορφή, τις αρμοδιότητες και τη λειτουργία των ΦοΔΣΑ, καθώς και τα κύρια σημεία του συνοψίζονται παρακάτω :

- Ν. 1650/86 (ΦΕΚ 160/Α/16.10.86) «Για την προστασία του Περιβάλλοντος»
- Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ Α 114/8.6.2006), «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων»

- ΚΥΑ 50910/2727/03 (ΦΕΚ 1909/Β/22-12-2003) «Μέτρα και Όροι για τη Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων. Εθνικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης»
- ΚΥΑ 29407/3508/02 (ΦΕΚ 1572/Β/16-12-2002) «Μέτρα και όροι για την υγειονομική ταφή των αποβλήτων»
- Ν. 3536/2007 «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» (Άρθρο 30)
- Ν. 3688/2008 (ΦΕΚ 163/5-8-2008) Πολιτιστικό κέντρο Ελληνικής Αστυνομίας και άλλες διατάξεις (Άρθρο 15)

Σε ό,τι αφορά τη νομική μορφή που μπορεί να έχουν οι ΦοΔΣΑ, σύμφωνα με το Ν. 3463/2006 αυτοί μπορεί να είναι :

- ✓ Σύνδεσμος ΟΤΑ (ΝΠΔΔ)
- ✓ Επιχείρηση των ΟΤΑ

Πιο συγκεκριμένα το άρθρο 245 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων προβλέπει τη δυνατότητα σύστασης Συνδέσμου μεταξύ πρωτοβάθμιων ΟΤΑ. Οι επιδιωκόμενοι σκοποί αφορούν την εκτέλεση έργων, την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών ή την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, καθώς και το σχεδιασμό και την κατάρτιση προγραμμάτων και μεθόδων για την ανάπτυξη του ευρύτερου χώρου τους.

Σε ό,τι αφορά τις επιχειρήσεις των ΟΤΑ, το άρθρο 252 αναφέρει ότι οι Δήμοι και οι Κοινότητες, μπορούν να συνιστούν ή να συμμετέχουν σε επιχειρήσεις : α) Δημοτικές ή Κοινοτικές κοινωφελείς, β) Ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ ήτοι, κοινές ανώνυμες εταιρείες του Ν. 2190/1920 ή αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες ή μονομετοχικές ανώνυμες εταιρείες. Το αντικείμενο των αναπτυξιακών ανωνύμων εταιρειών ΟΤΑ, είναι μεταξύ άλλων η επιστημονική και τεχνική υποστήριξη των ΟΤΑ και των ενώσεων τους, καθώς και η ανάπτυξη δραστηριοτήτων προστασίας του περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, ορίζεται ότι η προσωρινή αποθήκευση, μεταφόρτωση, αξιοποίηση και διάθεση των στερεών αποβλήτων γίνεται με ευθύνη του Φορέα Διαχείρισης Στερεών αποβλήτων (ΦοΔΣΑ) που προβλέπονται σύμφωνα με την ΚΥΑ 50910/2727, (αρ. 7, παρ. 2).

Σε συμμόρφωση με το νέο Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, αλλά και το Ν. 3536/2007, οι ΦοΔΣΑ είναι δυνατόν να συστήνονται από ΟΤΑ που ανήκουν σε περισσότερες διαχειριστικές ενότητες και να έχουν την ευθύνη για την υλοποίηση των ενεργειών διαχείρισης στο γεωγραφικό χώρο που ανήκει σε αυτές. Οι ΟΤΑ που ανήκουν σε κάθε διαχειριστική ενότητα και που δεν έχουν συστήσει ΦοΔΣΑ, υποχρεούνται εντός προθεσμίας που καθορίζεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, να προβούν στη σύσταση συνδέσμου ή ανώνυμης εταιρείας ΟΤΑ, με σκοπό την άσκηση των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στο αρ. 7, παρ. 2 της ΚΥΑ 50910/2727 (προσωρινή αποθήκευση, μεταφόρτωση, αξιοποίηση και διάθεση στερεών αποβλήτων) ή είναι συναφείς με αυτές.

Σε περίπτωση που οι ΟΤΑ διαχειριστικής ενότητας δεν προβούν στη σύσταση του συνδέσμου ή της ανωνύμου εταιρείας, εντός της προθεσμίας που ορίζεται από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, τότε με απόφασή του συνιστάται αναγκαστικός σύνδεσμος, στον οποίο συμμετέχουν όλοι οι ΟΤΑ που ανήκουν στην οικεία διαχειριστική ενότητα, με σκοπό την άσκηση των δραστηριοτήτων που

αναφέρονται παραπάνω. Οι αρχές λειτουργίας του συνδέσμου, καθορίζονται επίσης από το Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

Τέλος, σύμφωνα με το νέο Κώδικα και τη νέα νομοθεσία, δεν επιτρέπεται η σύσταση διαδημοτικών ή διακοινοτικών επιχειρήσεων όπως προβλεπόταν από το Π.Δ. 410/1995. Οι υφιστάμενες επιχειρήσεις αυτής της μορφής και με την παραπάνω δραστηριότητα, μετατρέπονται εντός τριετίας από την έναρξη ισχύος της νομοθετικής ρύθμισης σε ανώνυμες εταιρείες που θα λειτουργούν όπως ορίζεται από το νέο Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται εντός τριετίας από την έναρξη ισχύος του Ν. 3688/2008 η μετατροπή σε ανώνυμες εταιρείες των διαδημοτικών ή διακοινοτικών επιχειρήσεων με όμοιο προς τα ανωτέρω αντικείμενο δραστηριότητας. Σε ανώνυμες εταιρείες αυτής της μορφής μπορούν, επίσης, να μετατραπούν, εντός της ανωτέρω προθεσμίας, και οι ανώνυμες εταιρείες, στις οποίες συμμετέχουν κατά πλειοψηφία Τ.Ε.Δ.Κ.. Μετατροπές που έγιναν πριν από την έναρξη ισχύος του παραπάνω νόμου θεωρούνται νόμιμες.

Επιπρόσθετα σύμφωνα με τη νέα ρύθμιση, δίνεται η δυνατότητα στους ΦοΔΣΑ με τη μορφή ανωνύμων εταιρειών να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις, ως κύριο συμβαλλόμενο μέρος, όπως προβλέπεται στο άρθρο 225 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

Ακόμη, οι Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων που λειτουργούν είτε υπό τη μορφή Συνδέσμου είτε υπό τη μορφή ανώνυμης εταιρείας Ο.Τ.Α., μπορούν να συνάπτουν συμβάσεις για τη μίσθωση συγκεκριμένου έργου, στο πλαίσιο των καταστατικών τους σκοπών, ύστερα από έγκριση του Υπουργού Εσωτερικών, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 6 του ν. 2527/1997 (ΦΕΚ 206 Α') και της Π.Υ.Σ. 33/2006 (ΦΕΚ 280 Α'), όπως ισχύει.

Τέλος, δίνεται η δυνατότητα στον ΓΓ της Περιφέρειας να παρεμβαίνει σε περίπτωση που κάποιος ΦοΔΣΑ, με τις πράξεις του ή με τις παραλείψεις του θέτει σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία ή/ και το περιβάλλον. Η παρέμβαση αυτή γίνεται μετά από αιτιολογημένη απόφασή του, σύμφωνα με εισήγηση του προϊστάμενου της Τεχνικής Υπηρεσίας. Με την απόφασή του αυτή, είναι δυνατόν να αναθέσει την υλοποίηση των δραστηριοτήτων τους, για το εκάστοτε επιβαλλόμενο διάστημα, στις αρμόδιες υπηρεσίες αυτής ή σε άλλο νομικό πρόσωπο.

Συμπερασματικά, το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο δίνει τη δυνατότητα να αντιμετωπιστεί με επάρκεια το θέμα της συγκρότησης και λειτουργίας των ΦοΔΣΑ και επιπλέον:

- Συσχετίζει άμεσα τους ΦοΔΣΑ με τους εγκεκριμένους Περιφερειακούς Σχεδιασμούς και την πορεία υλοποίησης αυτών, αφήνοντας τους ΟΤΑ να επιλέξουν τη μορφή του φορέα διαχείρισης, με βάση τα όρια της διαχειριστικής ενότητας
- Με τις νέες ρυθμίσεις, διευκολύνει τη συγκρότηση ανωνύμων εταιρειών, επιλύοντας το χρόνιο πρόβλημα της μεταφοράς πόρων μέσω των προγραμματικών συμβάσεων
- Ορίζει με σαφήνεια τις ευθύνες των ΦοΔΣΑ για την προστασία του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, καθώς και τις αναγκαίες ενέργειες σε περίπτωση που δεν ανταποκρίνονται στα καθήκοντά τους.

10.6.1 Εναλλακτικές μορφές φορέων

10.6.1.1 Σύνδεσμος ΟΤΑ (Ν. 3463/2006, άρθρα 245-251 ΔΚΚ)

Για τη σύσταση και λειτουργία Συνδέσμων ΟΤΑ ισχύουν όσα προβλέπονται στο Κεφάλαιο Β' του Ενάτου Μέρους του Νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463 ΦΕΚ 114/8-6-06) και πιο συγκεκριμένα στα άρθρα 245 έως 251.

Με το άρθρο 245 ορίζεται ο τρόπος σύστασης των Συνδέσμων Δήμων και Κοινοτήτων καθώς και οι αποφάσεις των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων και του γενικού γραμματέα της Περιφέρειας που πρέπει να παρθούν προκειμένου να συστηθεί ένας Σύνδεσμος.

Με το άρθρο 246 ορίζεται η διοίκηση του Συνδέσμου και πιο συγκεκριμένα η συγκρότηση των διοικητικών οργάνων του. Η εκπροσώπηση των ΟΤΑ στο διοικητικό συμβούλιο γίνεται από αιρετούς αντιπροσώπους του κάθε Δήμου που εκλέγονται από τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλιά τους, ανάλογα με τον πληθυσμό τους, με βάση τον πληθυσμό του μικρότερου Δήμου ή της μικρότερης Κοινότητας, που εκπροσωπείται με έναν αντιπρόσωπο. Ο αριθμός των αντιπροσώπων του καθενός από τους λοιπούς Δήμους και Κοινότητες, που μετέχουν στο Σύνδεσμο, βρίσκεται με τη διαίρεση του πληθυσμού του δια του πληθυσμού του μικρότερου από αυτούς. Αν τυχόν απομένει κλάσμα μεγαλύτερο από μισή μονάδα, υπολογίζεται ως μονάδα.

Αν τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου, σύμφωνα με τον υπολογισμό της προηγούμενης παραγράφου είναι περισσότερα από είκοσι πέντε (25), κάθε δημοτικό και κοινοτικό συμβούλιο εκλέγει αντιπροσώπους για το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου ως εξής:

- i. Δήμοι ή Κοινότητες με πληθυσμό από έναν (1) έως δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους εκλέγουν έναν (1) αντιπρόσωπο,
- ii. από δέκα χιλιάδες έναν (10.001) έως τριάντα χιλιάδες (30.000) εκλέγουν δύο (2) αντιπροσώπους,
- iii. από τριάντα χιλιάδες έναν (30.001) έως εκατό χιλιάδες (100.000), τρεις (3) αντιπροσώπους,
- iv. από εκατό χιλιάδες έναν (100.001) έως τριακόσιες χιλιάδες (300.000), τέσσερις (4) αντιπροσώπους και
- v. από τριακόσιες χιλιάδες έναν (300.001) και άνω, πέντε (5) αντιπροσώπους.

Σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, για όλη τη διάρκεια της δημοτικής ή κοινοτικής περιόδου, τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια εκλέγουν ως αντιπροσώπους τους στο διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου μέλη τους ή τον δήμαρχο. Στην περίπτωση που ένα δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο εκλέγει περισσότερους από δύο (2) εκπροσώπους, ένας (1) από αυτούς εκλέγεται από τη μειοψηφία του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Η εκλογή γίνεται μέσα σε έναν (1) μήνα από την εγκατάσταση των δημοτικών ή κοινοτικών αρχών.

Σε Συνδέσμους που συνιστώνται μετά την εγκατάσταση των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, οι αντιπρόσωποι εκλέγονται μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από τη σύσταση του Συνδέσμου. Αν ο Δήμος ή η Κοινότητα δεν ορίσουν αντιπροσώπους στο διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου, ώπου να γίνει η εκλογή, η οποία δεν μπορεί να γίνει σε χρονικό διάστημα πέραν των τριών (3) μηνών από τη σύσταση του Συνδέσμου, μετέχει στο διοικητικό συμβούλιο του συνδέσμου ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας και, αν οι αντιπρόσωποι του ίδιου Δήμου ή της ίδιας Κοινότητας είναι περισσότεροι, μετέχουν σύμβουλοι του επιτυχόντος Συνδυασμού, κατά τη σειρά της εκλογής τους.

Στην πρώτη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου, μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την εκλογή των αντιπροσώπων, θα εκλεγεί ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος του και τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής του Συνδέσμου.

Σε περίπτωση που το διοικητικό συμβούλιο του ανωτέρω Συνδέσμου δεν επιτύχει την εκλογή Προέδρου και Αντιπροέδρου εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την εκλογή των αντιπροσώπων, τότε ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος αυτού ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Ομοίως και στις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες είτε ο ΦοΔΣΑ δεν έχει συσταθεί είτε, ενώ έχει συσταθεί, δεν έχει οργανωθεί σε βαθμό που να μπορεί να αναπτύξει τις δραστηριότητες του.

Σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 246, η εκτελεστική επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο του συμβουλίου του Συνδέσμου, ως πρόεδρο, και δύο (2) μέλη, σε συμβούλια έως και είκοσι πέντε (25) μελών. Σε συμβούλια από είκοσι έξι (26) έως εβδομήντα πέντε (75) μέλη, η εκτελεστική επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο και τέσσερα (4) μέλη και, σε πολυμελέστερα συμβούλια, από τον πρόεδρο και έξι (6) μέλη. Το ένα εξ' αυτών θα εκλέγεται αντιπρόεδρος, ενώ θα υπάρχουν και δύο (2) αναπληρωματικά μέλη. Η εκλογή των μελών της εκτελεστικής επιτροπής γίνεται κάθε δύο (2) χρόνια και η θητεία τους λήγει με την εγκατάσταση των νέων μελών της. Τα μέλη του διοικητικού Συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής μπορούν να αντικατασταθούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους για σοβαρό λόγο σχετικά με τη λειτουργία του συνδέσμου με απόφαση του οικείου συμβουλίου, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των μελών του.

Στα άρθρα 247 και 248 αναφέρονται οι αρμοδιότητες και λειτουργίες των οργάνων του Συνδέσμου καθώς και στοιχεία που αφορούν έξοδα παράστασης και κίνησης.

Βάσει του άρθρου 249, οι πόροι του Συνδέσμου είναι :

- α) Οι πρόσοδοι από την περιουσία του,
- β) οι ετήσιες εισφορές των Δήμων και Κοινοτήτων,
- γ) δωρεές, επιχορηγήσεις και εισφορές που παρέχει το Δημόσιο ή άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή οργανισμοί,
- δ) οι πρόσοδοι από τους φόρους, τα τέλη και τα δικαιώματα που επιβάλλονται υπέρ του Συνδέσμου, και
- ε) κάθε άλλη πηγή.

Σε περίπτωση μη καταβολής των εισφορών από τα μέλη του Συνδέσμου, έως το τέλος του πρώτου εξαμήνου κάθε έτους, αυτές παρακρατούνται από τους κεντρικούς αυτοτελείς πόρους με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία εκδίδεται μετά από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου και αποδίδονται, απευθείας, σε αυτόν.

Τέλος, στο άρθρο 250 αναφέρονται οι λόγοι που συνιστούν τη λύση υφιστάμενου Συνδέσμου και η διαδικασία λύσης του.

Σήμερα υφίστανται Σύνδεσμοι πανελλαδικά με αντικείμενο τη διαχείριση απορριμμάτων. Οι Σύνδεσμοι αυτοί στις περισσότερες περιπτώσεις δρουν σε γεωγραφικό χώρο μικρότερο του Νομού ή νομαρχιακό, αλλά υπάρχουν και Σύνδεσμοι ΟΤΑ μεγαλύτερης εμβέλειας. Μεταξύ αυτών σημειώνονται:

- Ο Ενιαίος Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων Ν. Αττικής
- Ο Σύνδεσμος ΟΤΑ Μείζονος Θεσσαλονίκης
- Ο Ενιαίος Σύνδεσμος ΟΤΑ Περιφέρειας Κρήτης
- Ο Ενιαίος Σύνδεσμος Διαχείρισης Απορριμμάτων Ν. Λάρισας
- Ο Σύνδεσμος Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Ν. Μαγνησίας

10.6.1.2 Ανώνυμη Εταιρεία (Ν. 3463/2006, άρθρα 252-270 ΔΚΚ)

Η Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α. είναι Ν.Π.Δ.Δ., συγκροτείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 252, 253 και 265 του νέου Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, σύμφωνα με τον οποίο, Δήμοι ή Κοινότητες μόνοι ή με Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ή και άλλους φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή τρίτους, δύνανται να συνιστούν ανώνυμες εταιρείες οι οποίες λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις της εμπορικής και φορολογικής νομοθεσίας και τις ειδικότερες ρυθμίσεις των ακόλουθων παραγράφων.

Οι Δήμοι, οι Κοινότητες, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και οι λοιποί φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης διατηρούν πάντοτε κοινές μη προνομιούχες μετοχές, που αντιπροσωπεύουν αθροιστικά την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου. Κατά το υπόλοιπο μπορεί να συμμετέχουν το Δημόσιο και φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου.

Όλες οι μετοχές είναι ονομαστικές και δεν εισάγονται στο Χρηματιστήριο Αξιών. Οι κοινές μετοχές είναι δεσμευμένες ονομαστικές, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 3 του Ν. 2190/1920 και οι προνομιούχες χωρίς δικαίωμα ψήφου. Αν η επιχείρηση λυθεί, οι Ο.Τ.Α. που συμμετέχουν σε αυτή έχουν δικαίωμα προτίμησης για την αγορά της εκποιούμενης περιουσίας.

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες επιτρέπεται να συμμετέχουν σε άλλες ανώνυμες εταιρείες πέραν αυτών του παρόντος άρθρου. Προς τούτο απαιτείται απόφαση του οικείου συμβουλίου με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες και οι Ανώνυμες Εταιρείες δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν σε ποδοσφαιρικές, τραπεζικές και ασφαλιστικές ανώνυμες εταιρείες.

Κατ' εξαίρεση και για την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση των σκοπών της, η εταιρεία αυτή είναι δυνατό να συμμετέχει ως κύριο συμβαλλόμενο μέρος στις προγραμματικές συμβάσεις που προβλέπει το άρθρο 225 του νέου Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Ν. 3463/2006).

Δεν επιτρέπεται η μεταβίβαση ή η σύσταση εμπράγματος βάρους επί ακίνητης περιουσίας που έχει εισφερθεί από Δήμο ή Κοινότητα σε ανώνυμη εταιρεία, την οποία έχει συστήσει ή στην οποία συμμετέχει για την εξυπηρέτηση του καταστατικού της σκοπού, χωρίς την προηγούμενη έγκριση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

Το προσωπικό των ανωνύμων εταιρειών Ο.Τ.Α. προσλαμβάνεται σύμφωνα με τις ρυθμίσεις προεδρικού διατάγματος, το οποίο εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., η οποία παρέχεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) μηνός αφότου ζητηθεί.

Η σύναψη συμβάσεων ανάθεσης έργων, προμηθειών, μελετών και υπηρεσιών από τις ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. διενεργείται βάσει κανονισμού, ο οποίος καταρτίζεται από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας. Σε αυτόν περιλαμβάνονται ρυθμίσεις σχετικές με τα αρμόδια όργανα της εταιρείας, τις προϋποθέσεις και τους όρους ανάθεσης ανάλογα με την εφαρμοζόμενη διαδικασία (ανοικτός, κλειστός διαγωνισμός, ανάθεση με διαπραγμάτευση) και τα κριτήρια και τη διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής, ούτως ώστε να εξασφαλίζονται οι αρχές της διαφάνειας και αντικειμενικότητας, όπως αυτές συνάγονται από την ισχύουσα νομοθεσία.

Για τις αναθέσεις των οποίων ο προϋπολογισμός υπερβαίνει τα όρια που προβλέπουν οι αντίστοιχες ευρωπαϊκές οδηγίες, εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτών.

Οι ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. συγχωνεύονται, διασπώνται ή λύνονται σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του Ν. 2190/1920.

Λύονται υποχρεωτικώς αν για τρεις συνεχείς εταιρικές χρήσεις μετά διετία από την ίδρυση τους είναι ζημιογόνες ή αν για ισάριθμες φορές εντός δεκαετίας τα ίδια αυτών κεφάλαια, όπως προσδιορίζονται στο υπόδειγμα ισολογισμού που προβλέπεται από το άρθρο 42γ του ν 2190/1920, όπως ισχύει, γίνουν κατώτερα του πενήντα τοις εκατό (50%) του μετοχικού κεφαλαίου.

Στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 47 του Ν. 2190/1920, τυχόν αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου που καταβάλλεται από τους Ο.Τ.Α. δεν μπορεί να υπερβαίνει ποσοστό μεγαλύτερο του ενός δεύτερου (1/2) αυτού.

Παραδείγματα Ανωνύμων Εταιρειών που υπάρχουν σήμερα πανελλαδικά με αντικείμενο τη διαχείριση απορριμμάτων είναι:

- Η ΔΙ.Α.ΔΥ.ΜΑ. Α.Ε., με αντικείμενο την διαχείριση απορριμμάτων της Δυτικής Μακεδονίας
- Η «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ Ν. ΣΕΡΡΩΝ» - Ε.Σ.Α.Ν.Σ,
- Η Π.Α.Δ.Υ.Θ. Α.Ε – Περιβαλλοντική Αναπτυξιακή Δυτικής Θεσσαλίας Α.Ε, που συστάθηκε από τις ΤΕΔΚ και από μεγάλο αριθμό Δήμων των νομών Καρδίτσας και Τρικάλων με σκοπό την διαχείριση των παραγόμενων απορριμμάτων των νομών αυτών.

Στον ελληνικό χώρο, πέραν των εταιρειών που προαναφέρθηκαν, επιτυχημένη πορεία έχει η ΑΜΑΡΙ ΑΕ. Πρόκειται για εταιρεία που ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του Συνδέσμου Καθαριότητας της επαρχίας Αμαρίου Ρεθύμνου. Η βασική δραστηριότητα της εταιρείας είναι η λειτουργία του ΧΥΤ Αμαρίου, η οποία χαρακτηρίζεται επιτυχημένη, ιδιαίτερα αν ληφθεί υπόψη ότι πρόκειται για ένα σχετικά μικρό ΧΥΤ με περιορισμένα έσοδα.

10.6.1.3 Η συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα

Η συνεργασία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τον ιδιωτικό τομέα για τον σχεδιασμό, κατασκευή, και λειτουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας απορριμμάτων στην χώρα μας βρίσκεται στα πρώτα δειλά βήματα. Η αντίστοιχη εμπειρία κυρίως προέρχεται από την Μεγάλη Βρετανία όπου με την Local Government Act του 1997, εισήχθησαν οι διαδικασίες «Πρωτοβουλίας Ιδιωτικής Χρηματοδότησης - ΠΙΧ» (Private Finance Initiative – PFI) για τις παρεχόμενες από την τοπική αυτοδιοίκηση υπηρεσίες. Η σχετική νομοθεσία ολοκληρώθηκε με την Local Government and Housing Act – 1989 όπου τέθηκαν περιορισμοί στην χρηματοδότηση κεφαλαίων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από το κράτος ενώ παράλληλα της δόθηκε η δυνατότητα να έχει κέρδη από δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών.

Τα πλεονεκτήματα συστήματος, που σταδιακά εξαπλώνεται σε όλη την Ευρώπη συνοψίζονται στα εξής:

1. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αντλεί πρόσθετους πόρους από ιδιωτική χρηματοδότηση προκειμένου να βελτιώνει την παροχή υπηρεσιών στους τομείς που έχει την ευθύνη.
2. Η άντληση πόρων συνοδεύεται και από είσοδο ιδιωτικοοικονομικού management στην διαδικασία παροχής αυτών των υπηρεσιών, πάντοτε βέβαια με τα κριτήρια και από τον έλεγχο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Έτσι τα συστήματα PFI διαφοροποιούνται από την απλή άντληση κεφαλαίων (π.χ. δανειοδότηση) και εξασφαλίζουν αναβαθμισμένο management και τεχνογνωσία, καθώς και βιωσιμότητα των στρατηγικών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
3. Με τις συμφωνίες PFI επιτυγχάνεται επιμερισμός των κινδύνων μεταξύ της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των ιδιωτών, ανάλογα βέβαια με τις αντίστοιχες ικανότητες και τα χαρακτηριστικά του κάθε μέρους
4. Η στενότερη σύνδεση της μελέτης – κατασκευής και λειτουργίας συμβάλλει στην καλύτερη αξιοποίηση των πόρων. Γενικά επιτυγχάνεται το πιο οικονομικό πακέτο από τη σκοπιά της συνολικής ζωής και απόδοσης του έργου.
5. Διασφαλίζεται ότι τα έργα θα είναι πλήρως κατάλληλα για τον σκοπό για τον οποίο κατασκευάζονται και θα συντηρούνται συνεχώς στην κατάσταση αυτή.
6. Ταχύτερη πραγματοποίηση πιθανών εσόδων, αλλά και όλων των περιβαλλοντικών ωφελειών που στοχεύει το έργο, διότι ο ιδιώτης θα έχει ισχυρό κίνητρο για να θέσει την εγκατάσταση γρήγορα σε λειτουργία.
7. Τέλος ο ιδιώτης θα πληρώνει και φόρους

Εδώ να σημειώσουμε ότι τα παραπάνω χαρακτηριστικά των συστημάτων ιδιωτικής χρηματοδότησης τα διαφοροποιούν από τις κλασικές διαδικασίες ανάθεσης μελέτης ή κατασκευής, ή λειτουργίας εγκαταστάσεων ή υπηρεσιών, φορέα της Τ.Α. προς ιδιώτες.

Σαν μειονεκτήματα των συστημάτων ΠΙΧ έχουν καταγραφεί τα εξής:

- Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία ενός συστήματος ΠΙΧ είναι να υπάρχει η δυνατότητα άντλησης πόρων κατά την λειτουργία του έργου. Οι ιδιώτες δεν κάνουν δώρα, επομένως αν το έργο δεν έχει βιωσιμότητα τότε το εγχείρημα θα αποτύχει.
- Τα συστήματα ΠΙΧ κατηγορήθηκαν ότι είναι κρυμμένος δανεισμός. Εδώ υπάρχει και ο αντίλογος ότι η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να δανειστεί με φθηνότερα επιτόκια., επομένως δεν υπάρχει λόγος συνεργασίας με ιδιώτες. Όμως από τα πλεονεκτήματα που προαναφέραμε γίνεται σαφές ότι δεν είναι ένας απλός δανεισμός.
- Σαν πραγματικό μειονέκτημα πρέπει να σημειώσουμε την πολυπλοκότητα και το απαιτούμενο χρόνο προκειμένου να ανατεθεί ένα έργο με σύστημα ΠΙΧ.
- Τέλος υπάρχει ο αντίλογος ότι τα συστήματα αυτά δίνουν κέρδος στους ιδιώτες, επομένως δεν συμφέρουν το δημόσιο. Όμως η αναντίρρητη αλήθεια ότι ο ιδιώτης θέλει κέρδος δεν σημαίνει κατ' ανάγκη και ζημιά για το δημόσιο. Εξαρτάται βέβαια από τους όρους εφαρμογής ενός συστήματος ΠΙΧ. Σε πολλές περιπτώσεις βέβαια η εφαρμογή ενός συστήματος ΠΙΧ στην

διαχείριση των στερεών αποβλήτων, μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένα τέλη καθαριότητας για τους Δημότες. Όμως, στο βαθμό που το σύστημα ΠΙΧ έχει σχεδιασθεί και υλοποιηθεί σωστά, ή όποια αύξηση τελών δεν θα οφείλεται σε αυτό, αλλά στην προσαρμογή του συστήματος διαχείρισης των απορριμμάτων με τις σύγχρονες απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος. Επιπλέον η υφιστάμενη κατασπατάληση πόρων στο τομέα διαχείρισης αποβλήτων από πολλούς ΟΤΑ, σε πολλές περιπτώσεις ίσως επιτρέπει την λειτουργία συστημάτων ΠΙΧ με θεαματική βελτίωση της διαχείρισης από περιβαλλοντική άποψη, χωρίς απαραίτητα και αύξηση των τελών.

10.6.1.4 Συμπράξεις Δημόσιου – Ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ)

Με το Ν. 3389/2005 θεσπίστηκε το πλαίσιο για τις Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) στην Ελλάδα. Το νομοθετικό αυτό πλαίσιο επιχειρεί να ενθαρρύνει την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών μέσω Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα, λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία που υπήρχε από την εκτέλεση έργων με το σύστημα της παραχώρησης εκμετάλλευσης (όπως τα έργα της Αττικής Οδού ή της Ζεύξης Ρίου - Αντιρρίου).

Με το προαναφερθέντα νόμο συστάθηκαν δύο διοικητικά όργανα με σκοπό την υποστήριξη του Δημοσίου Τομέα για την καλύτερη προετοιμασία και διαχείριση των έργων ΣΔΙΤ:

- Η Διυπουργική Επιτροπή Συμπράξεων Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα (ΔΕΣΔΙΤ), συλλογικό κυβερνητικό όργανο που χαράσσει και εξειδικεύει την κυβερνητική πολιτική για τη δημιουργία υποδομών και την παροχή υπηρεσιών με τη συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων, ελέγχει την υπαγωγή στο Ν. 3389/2005, συντονίζει και παρακολουθεί τη διαδικασία υλοποίησης των ΣΔΙΤ.
- Η Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ, που συστήνεται στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, με σκοπό τον εντοπισμό των υπηρεσιών και των αναγκών υποδομών που μπορούν να υλοποιηθούν μέσω ΣΔΙΤ και να υπαχθούν στις διατάξεις του Νόμου, την προώθηση της ανάπτυξής τους, και τη διευκόλυνση και υποστήριξη των δημόσιων φορέων, στο πλαίσιο των διαδικασιών ανάθεσης για την επιλογή των ιδιωτικών φορέων που θα αναλάβουν την υλοποίησή τους.

Η Διαδικασία για την ένταξη έργων προς χρηματοδότηση με τη μέθοδο των Σ.Δ.Ι.Τ. έχει ως ακολούθως:

Ο Δημόσιος Φορέας, υποβάλει πρόταση Σύμπραξης στην ΕΓΣΔΙΤ και προκειμένου η τελευταία να την αξιολογήσει και να κρίνει εάν η εκτέλεση του συγκεκριμένου έργου ή η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας μπορεί να υλοποιηθεί μέσω Σύμπραξης, προσκομίζει στοιχεία του έργου ή της υπηρεσίας που αποτελεί το αντικείμενο της Σύμπραξης, όπως ενδεικτικά:

- Παρουσίαση αναθέτουσας αρχής.
- Αναλυτική περιγραφή του έργου ή της υπηρεσίας που αποτελεί το αντικείμενο της Σύμπραξης.
- Τεχνικά χαρακτηριστικά αντικειμένου Σύμπραξης και χρονοδιάγραμμα υλοποίησής του.
- Παρουσίαση προτεινόμενης μορφής Σύμπραξης,

(ε) Ενδεικτικό προϋπολογισμό εκτέλεσης έργου ή υπηρεσίας καθώς και ανάλυση του προϋπολογισμού αυτού ανάλογα με την προτεινόμενη μορφή Σύμπραξης.

(στ) Κοινωνικοοικονομικά κριτήρια που τεκμηριώνουν την αναγκαιότητα υλοποίησης της προτεινόμενης Σύμπραξης,

(ζ) Ανταποδοτικότητα αντικειμένου Σύμπραξης για τον Ιδιωτικό Φορέα

(η) Νομικά θέματα που σχετίζονται με την υλοποίηση του έργου ή της υπηρεσίας.

(θ) Χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης ενεργειών αναθέτουσας αρχής.

Η Ειδική Γραμματεία, αφού συγκεντρώσει όλες τις πληροφορίες που κρίνει απαραίτητες, μελετά την πρόταση του Δημοσίου Φορέα, αξιολογεί κατά πόσο αυτή μπορεί να υλοποιηθεί ως Σύμπραξη και να υπαχθεί στις διατάξεις Ν. 3389/2005. Σε περίπτωση που η πρόταση αξιολογείται θετικά, όπως αρχικά είχε κατατεθεί ή όπως τελικά διαμορφώθηκε κατόπιν αναγκαιών τροποποιήσεων, η Ειδική Γραμματεία την περιλαμβάνει στον «Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων» και συντάσσει συνοπτική αιτιολογική έκθεση.

Η Ειδική Γραμματεία γνωστοποιεί στο Φορέα την έγκριση της πρότασής του στον «Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων» και τον καλεί εντός διμήνου να καταθέσει στη Διυπουργική Επιτροπή «Αίτηση Υπαγωγής» της συγκεκριμένης Σύμπραξης στο Ν.3389/2005. Βάσει του νέου νομοθετικού πλαισίου δεν είναι πλέον απαραίτητη η κύρωση από τη Βουλή των συμβάσεων που εντάσσονται στο Ν. 3389/2005. Στη συνέχεια, η ΔΕΣΔΙΤ εκδίδει απόφαση («Απόφαση Υπαγωγής») με την οποία εγκρίνει ή απορρίπτει την «Αίτηση Υπαγωγής». Μετά την έκδοση της «Απόφασης Υπαγωγής», η ΕΓΣΔΙΤ αναλαμβάνει το συντονισμό των διαδικασιών ανάθεσης που ορίζονται στο Ν. 3389/2005, για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα που θα συμμετάσχει στη Σύμπραξη. Στο Σχήμα 1 που ακολουθεί απεικονίζεται η διαδικασία που προβλέπεται για την υλοποίηση έργων μέσω Σ.Δ.Ι.Τ.

Επισημαίνεται πως για τη στήριξη του φορέα για τη προσυμβατική διαδικασία των Σ.Δ.Ι.Τ., προβλέπεται δημόσια χρηματοδότηση από το αναπτυξιακό πρόγραμμα ΘΗΣΕΑΣ. Το πρόγραμμα χρηματοδοτεί κατά κύριο λόγο την προσυμβατική διαδικασία των ΟΤΑ με τον ιδιωτικό τομέα, δηλαδή τις προκαταρκτικές μελέτες που αφορούν στην σκοπιμότητα χρήσης της συγκεκριμένης μεθόδου κατασκευής έργων ή παροχής υπηρεσιών, τα έξοδα της διαγωνιστικής διαδικασίας, τις διαδικασίες επιλογής ιδιωτών-επενδυτών, καθώς και τις διαδικασίες κατάρτισης συμβάσεων.

Τα έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων θεωρούνται έργα ΣΔΙΤ με ανταποδοτικό χαρακτήρα. Ως ανταποδοτικά έργα ΣΔΙΤ νοούνται εκείνα τα έργα ή οι υπηρεσίες, στις οποίες πέρα από τη χρηματοδότηση, το σχεδιασμό, την κατασκευή και τη συντήρησή τους, οι ιδιωτικοί φορείς αναλαμβάνουν και την εκμετάλλευσή τους. Από την εκμετάλλευση αυτή, μέσω της είσπραξης τελών από τους τελικούς χρήστες για τη χρήση του έργου ή της υπηρεσίας, οι ιδιωτικοί φορείς αποπληρώνουν την αρχική χρηματοδότηση και προσδοκούν στην εξασφάλιση εύλογου κέρδους. Το ύψος των τελών, οι προϋποθέσεις και ο τρόπος είσπραξής τους προσδιορίζονται με ακρίβεια στη Σύμβαση Σύμπραξης που συνάπτεται μεταξύ του Ιδιωτικού Φορέα και της Αναθέτουσας Αρχής. Στην περίπτωση των ανταποδοτικών έργων ΣΔΙΤ, οι ιδιωτικοί φορείς αναλαμβάνουν, εκτός από τους κινδύνους της χρηματοδότησης και της κατασκευής, και τον κίνδυνο της ζήτησης - το εάν δηλαδή οι πολίτες θα κάνουν την προβλεπόμενη χρήση του έργου ή της υπηρεσίας - ώστε κατ' επέκταση οι ιδιώτες να μπορέσουν να εισπράξουν τα προσδοκώμενα από την σύμπραξη έσοδα. Μετά το πέρας της

συμβατικής περιόδου λειτουργίας το έργο μεταβιβάζεται στο Δημόσιο. Εάν το έργο δεν είναι πλήρως ανταποδοτικό, η βιωσιμότητα της επένδυσης μπορεί να υποστηριχθεί και με τη χρηματοδοτική συμβολή του Δημοσίου είτε με εφάπαξ ποσό κατά την περίοδο κατασκευής, είτε με τμηματικές καταβολές κατά την περίοδο λειτουργίας.

10.6.2 Συγκριτική αξιολόγηση των μορφών Φορέων Διαχείρισης

Από την σύγκριση των προηγούμενων εναλλακτικών μορφών μπορούν να προκύψουν τα ακόλουθα πορίσματα :

Σύνδεσμος ΟΤΑ

Πλεονεκτήματα

- είναι η πλέον δοκιμασμένη λύση στην Ελλάδα.
- εξασφαλίζει την αντιπροσωπευτικότητα και τον ανοικτό χαρακτήρα του φορέα.
- μπορούν εύκολα να εισπράττουν έσοδα, με τη θεσμοθέτηση ποσοστού επί των τακτικών εσόδων των μελών τους.

Μειονεκτήματα

- έχουν περιορισμένη ευελιξία λόγω των δεσμεύσεων του δημόσιου λογιστικού, τόσο σε έργα όσο και σε μελέτες
- ο αντιπροσωπευτικός χαρακτήρας των Συνδέσμων συχνά συνδέεται με κακώς εννοούμενη πολιτικοποίηση της λειτουργίας τους, γεγονός που μπορεί να δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα.
- ενδεχόμενη αλλαγή του θεσμικού πλαισίου που θα επιβάλλει κοστολόγηση με βάση την ποσότητα αποβλήτων στους Δήμους και θα απαγορεύσει τις επιδοτήσεις στους φορείς διαχείρισης, αναιρεί δύο από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα των Δήμων.

Επιχειρήσεις ΟΤΑ

Πλεονεκτήματα

- έχουν σχετικά μεγαλύτερη ευελιξία στη λήψη αποφάσεων, σε σχέση με τους Συνδέσμους ΟΤΑ.
- μπορούν πιο εύκολα να εισάγουν ιδιωτικο-οικονομικά κριτήρια στη λειτουργία τους, σε θέματα αμοιβών, προσλήψεων, εμπορίας προϊόντων κλπ.
- Αίρεται με τη νέα ρύθμιση η μέχρι πρότινος αδυναμία τους για είσπραξη τελών, με τη νομιμοποίηση των προγραμματικών συμβάσεων στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν ως κύριο συμβαλλόμενο μέρος

Μειονεκτήματα

- εξασφαλίζουν μία ορισμένη αντιπροσωπευτικότητα, περιορισμένη βέβαια σε σχέση με το Σύνδεσμο ΟΤΑ.
- Όταν λαμβάνουν επιδοτήσεις από κοινοτικά και κρατικά κονδύλια δεν επιδοτούνται για το ΦΠΑ και πρέπει να τον διασφαλίζουν από τις υπηρεσίες που παρέχουν

10.7 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ – ΦΟΔΣΑ - ΣΤΗΝ ΠΕΡ. ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ

10.7.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο θα παρουσιαστεί η υφιστάμενη κατάσταση σε ότι αφορά τη σύσταση και λειτουργία των ΦοΔΣΑ στους νομούς της Περιφέρειας Ανατ. Μακεδονίας Θράκης. Στην παρούσα φάση η διαχείριση των παραγόμενων απορριμμάτων γίνεται από τους αντίστοιχους ΟΤΑ. Στις περιπτώσεις εκείνες που υφίστανται έργα τελικής διάθεσης, οι οικείοι Δήμοι αποτελούν και τους φορείς λειτουργίας των έργων αυτών.

Στην Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας Θράκης έχει επίσης συσταθεί η Ανώνυμη Εταιρία Διαχείρισης Απορριμμάτων Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης Α.Ε. και τον διακριτικό τίτλο: «ΔΙ.Α.Α.Μ.Α. Θ. Α.Ε.», συνοπτικά στοιχεία για την οποία, δίνονται παρακάτω.

Τα στοιχεία της επόμενης παραγράφου θα αξιολογηθούν στα επόμενα κεφάλαια ώστε να προσδιοριστούν οι αναγκαίες ενέργειες για την ολοκληρωμένη συγκρότηση και άρτια λειτουργία των ΦοΔΣΑ στην Περιφέρεια.

10.7.2 Παρουσίαση υφιστάμενης κατάστασης

10.7.2.1 Νομός Έβρου & Νομός Δράμας

Σε ότι αφορά τους Νομούς Έβρου & Δράμας, η διαχείριση των παραγόμενων απορριμμάτων γίνεται από τους αντίστοιχους ΟΤΑ των δύο Νομών. Τα απορρίμματα διατίθενται ανεπεξέργαστα σε Χώρους Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) που βρίσκονται στα όρια τους. Ο πλήρης κατάλογος των ΧΑΔΑ αυτών παρατίθενται στο Κεφάλαιο 5.

10.7.2.2 Νομός Ροδόπης

Στον Νομό Ροδόπης λειτουργεί ο ΧΥΤΑ Κομοτηνής όπου καταλήγουν τα απορρίμματα σχεδόν του συνόλου του Νομού Ροδόπης με εξαίρεση τους Δήμους Ιάσμου και Σιδηροχωρίου. Η διαχείριση των απορριμμάτων (συλλογή, μεταφορά) γίνεται με την ευθύνη των αντίστοιχων ΟΤΑ, ενώ ο φορέας λειτουργίας του ΧΥΤΑ Κομοτηνής είναι ο οικείος Δήμος.

10.7.2.3 Νομός Καβάλας

Στον Νομό Καβάλας λειτουργεί ήδη ο ΧΥΤΑ Καβάλας οι εγκαταστάσεις του οποίου εξυπηρετούν το Δήμο Καβάλας αλλά και το Δήμο Φιλίππων. Λόγω του ορεινού δρόμου που τον συνδέει με την Καβάλα χρησιμοποιείται σταθμός μεταφόρτωσης, στη θέση Άσπρη Άμμος, όπου τα απορριμματοφόρα αδειάζουν το φορτίο τους σε Container, τα οποία στη συνέχεια οδηγούνται στο ΧΥΤΑ. Η διαχείριση

των απορριμμάτων (συλλογή, μεταφορά) γίνεται με την ευθύνη των αντίστοιχων ΟΤΑ, ενώ ο φορέας λειτουργίας του ΧΥΤΑ Καβάλας είναι ο οικείος Δήμος.

10.7.2.4 Νομός Ξάνθης

Στο νομό Ξάνθης λειτουργεί από το 1993 ο ΧΥΤΑ Ξάνθης ο οποίος εξυπηρετεί όλο το νομό. Τη συλλογή και μεταφορά των απορριμμάτων για όλο για όλο το Νομό, πλην του Δήμου Ξάνθης, έχει αναλάβει ο Σύνδεσμος Διαχείρισης Απορριμμάτων Νομού Ξάνθης (ΣΔΑΝΞ), ο οποίος διαχειρίζεται και το ΧΥΤΑ.

10.7.2.5 Ανώνυμη Εταιρία Διαχείρισης Απορριμμάτων Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης Α.Ε (ΔΙ.Α.Α.Μ.Α.Θ. Α.Ε.)

Στην Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας Θράκης έχει ήδη συσταθεί η Ανώνυμη Εταιρία Διαχείρισης Απορριμμάτων Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης Α.Ε. με τον διακριτικό τίτλο: «ΔΙ.Α.Α.Μ.Α.Θ. Α.Ε.» με στόχο τη διαχείριση των απορριμμάτων σε Περιφερειακό επίπεδο. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το καταστατικό της, σκοπός της εταιρείας είναι :

α) Η ενιαία, ορθολογική, ολοκληρωμένη και σύμφωνα με το υφιστάμενο νομικό και θεσμικό πλαίσιο διαχείριση των απορριμμάτων του συνόλου των ΟΤΑ των πέντε Νομών της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

β) Η εφαρμογή της μεθόδου της Υγειονομικής Ταφής και η οριστική εξάλειψη της ανεξέλεγκτης απόρριψης.

γ) Η Αποκατάσταση και εξυγίανση των υφισταμένων χωματερών.

δ) Ο σχεδιασμός των τοπικών προγραμμάτων συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών, προμήθεια εξοπλισμού, κατασκευή και λειτουργία των εγκαταστάσεων του περιφερειακού Δικτύου Ανακύκλωσης (Δορυφορικά και Κομβικά κέντρα Ανακύκλωσης - Ανακύκλωση υλικών συσκευασίας).

ε) Ο σχεδιασμός των τοπικών συστημάτων και λειτουργία του Περιφερειακού δικτύου Μεταφόρτωσης, προμήθειες εξοπλισμού.

στ) Κατασκευή μονάδας μηχανικής επεξεργασίας και Αξιοποίησης Απορριμμάτων, σε συνδυασμό με την σταδιακή ανάπτυξη των τοπικών προγραμμάτων ανακύκλωσης με διαλογή στην πηγή.

ζ) Ο σχεδιασμός οργάνωσης ή συμμετοχής σε συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης οχημάτων που βρίσκονται στο τέλος ζωής τους, μεταχειρισμένων ελαστικών αυτοκινήτων, χρησιμοποιούμενων ορυκτελαίων, αποβλήτων ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, συσσωρευτών κ.τ.λ. Η απαρίθμηση είναι ενδεικτική και όχι περιοριστική.

η) Η προστασία του περιβάλλοντος της δημόσιας υγείας καθώς και η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

θ) Την εξεύρεση, εξασφάλιση και απορρόφηση Εθνικών, Τοπικών και Ευρωπαϊκών πόρων για την στήριξη και προώθηση του σκοπού της εταιρίας και

ι) Την παροχή υπηρεσιών προς κάθε τρίτο σε σχέση με τομείς διαχείρισης απορριμμάτων γενικά, την παροχή υπηρεσιών τεχνικής υποστήριξης και την συμμετοχή σε εταιρείες οποιασδήποτε μορφής που επιδιώκουν όμοιους σκοπούς.

Η απόφαση σύστασης της εταιρείας δημοσιεύεται στο ΦΕΚ 1797/3.3.04. Έκτοτε, το αρχικό μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας έχει αυξηθεί δύο φορές με τις αποφάσεις της γενικής συνέλευσης στις 4.6.2007 και 19.11.2007.

Σήμερα το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας ανέρχεται σε 650.000 €, και διαιρείται σε δέκα τρεις χιλιάδες (13.000) ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας της κάθε μία πενήντα (50) ευρώ και κατέχεται ως εξής:

- Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης ποσοστό 20% και κατέχει 2.600 ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας 50 ευρώ η καθεμία και συνολικής αξίας 130.000 ευρώ.
- Τ.Ε.Δ.Κ. Νομού Δράμας ποσοστό 16% και κατέχει 2.080 ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας της καθεμίας 50 ευρώ και συνολικής αξίας 104.000 ευρώ.
- Τ.Ε.Δ.Κ. Νομού Καβάλας ποσοστό 16% και κατέχει 2.080 ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας της καθεμίας 50 ευρώ και συνολικής αξίας 104.000 ευρώ.
- Τ.Ε.Δ.Κ. Νομού Ξάνθης ποσοστό 16% και κατέχει 2.080 ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας της καθεμίας 50 ευρώ και συνολικής αξίας 104.000 ευρώ.
- Τ.Ε.Δ.Κ. Νομού Ροδόπης ποσοστό 16% και κατέχει 2.080 ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας της καθεμίας 50 ευρώ και συνολικής αξίας 104.000 ευρώ.
- Τ.Ε.Δ.Κ. Νομού Έβρου ποσοστό 16% και κατέχει 2.080 ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας της καθεμίας 50 ευρώ και συνολικής αξίας 104.000 ευρώ.

Σύμφωνα με το καταστατικό, η διάρκεια της εταιρίας ορίζεται σε πενήντα (50) χρόνια και αρχίζει από την καταχώριση στο οικείο μητρώο Ανωτύμων Εταιριών της Νομαρχίας Ξάνθης της διοικητικής απόφασης για τη σύσταση της εταιρίας και την έγκριση του καταστατικού της και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του έτους 2053.

10.8 ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

10.8.1 Εισαγωγή

Όπως προαναφέρθηκε, οι νέες τάσεις στη διαχείριση των στερεών αποβλήτων, αυτόματα οδηγούν σε ανάγκη για αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών που προσφέρουν οι Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων – ΦοΔΣΑ.

Οι ΦοΔΣΑ θα πρέπει να μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες καθ' όλο τον κύκλο ζωής των στερεών αποβλήτων: καθαριότητα, συλλογή, μεταφορά-μεταφόρτωση, επεξεργασία και τελική διάθεση. Για να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στις νέες ανάγκες θα πρέπει να αποκτήσουν την κατάλληλη διοικητική δομή, να αναβαθμίσουν τόσο το έμφυχο όσο και το άψυχο δυναμικό τους αλλά και να εισάγουν νέους τομείς όπως το marketing, η μηχανοργάνωση κ.λ.π.

Στη συνέχεια του κεφαλαίου θα παρουσιαστούν οι πλέον βασικές τάσεις στον τομέα της διαχείρισης στερεών αποβλήτων και στη συνέχεια, θα διατυπωθούν προτάσεις και θα δοθούν κατευθύνσεις με στόχο τον εκσυγχρονισμό των φορέων διαχείρισης.

10.8.2 Βασικές τάσεις στη διαχείριση στερεών αποβλήτων

Η διαχείριση στερεών αποβλήτων, σαν νέο διεπιστημονικό πεδίο έρευνας και εκπαίδευσης, βρίσκεται ακόμα σε σχετικά νεαρή ηλικία. Δεν είναι περισσότερα από πενήντα χρόνια από τότε που η επιστημονική κοινότητα συνειδητοποίησε ότι τα στερεά απόβλητα αποτελούν ένα πρόβλημα που κρύβει μεγάλους κινδύνους για τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον και είναι άμεσα συνδεδεμένο με τον ίδιο τον πολιτισμό της καταναλωτικής κοινωνίας. Η ραγδαία μεταπολεμική παραγωγική ανάπτυξη έδωσε νέες διαστάσεις στο πρόβλημα. Στις λεγόμενες αναπτυγμένες χώρες, γρήγορα διαπιστώθηκε ότι η δημιουργία εκατομμυρίων νέων προϊόντων κάθε χρόνο και η άνοδος της κατανάλωσης δημιουργούν δύο παράλληλες τάσεις. Από τη μια αυξάνουν εκθετικά τις ποσότητες στερεών αποβλήτων και από την άλλη πολλαπλασιάζουν, επίσης εκθετικά, την ποικιλία και διαφοροποίησή τους.

Έτσι, από την ανάγκη συστηματικής αντιμετώπισης ενός προβλήματος που προϋπήρχε, περάσαμε στην ανάγκη πλήρους επιστημονικοποίησης της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων. Η αυξανόμενη κοινωνική ευαισθησία για την κατάσταση του περιβάλλοντος και τα οικολογικά κινήματα, έβαλαν αναμφίβολα τη σφραγίδα τους στην πορεία της επιστημονικής έρευνας στο συγκεκριμένο τομέα.

Στην Ελλάδα, οι σχετικές προσπάθειες είναι ακόμα πιο πρόσφατες. Είναι αλήθεια όμως ότι τα τελευταία χρόνια, σαν αποτέλεσμα και των πολύ αυξημένων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων στον τομέα των στερεών αποβλήτων, παρατηρείται μία πολύ μεγάλη κινητικότητα σε θέματα διαχείρισης στερεών αποβλήτων και κάποια πρώτα αποτελέσματα είναι ήδη ορατά σε επίπεδο έργων και σχεδιασμών

Η κινητικότητα αυτή έχει σαν άμεσο αποτέλεσμα την κάλυψη μεγάλου μέρους της υστέρησης που χαρακτήριζε τις μελέτες αλλά και την έρευνα για τα στερεά απόβλητα στην Ελλάδα και τη διαμόρφωση ενός νέου τεχνικού - επιστημονικού δυναμικού που διεκδικεί πλέον τη δικιά του, συχνά διακριτή, θέση στις εξελίξεις σε όλα τα μέτωπα. Η πλέον πρακτική επιβεβαίωση αυτού είναι η συγκρότηση της Ελληνικής Εταιρείας Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων και η θερμή υποδοχή με την οποία έγινε δεκτή, από την πλειοψηφία των ασχολούμενων στον τομέα.

Η διαχείριση στερεών αποβλήτων στην Ελλάδα βρίσκεται σε ένα σημείο καμπής. Από τη μια μεριά, έχει συσσωρευτεί αρκετή εμπειρία και έστω και σε νησίδες – προς το παρόν – αναπτύσσεται σημαντική τεχνογνωσία τόσο σε επίπεδο προετοιμασίας και σχεδιασμού έργων όσο και σε επίπεδο κατασκευής και λειτουργίας (χωρίς αυτό να σημαίνει ότι απουσιάζουν προβλήματα, αρκετά εκ των οποίων είναι σοβαρά). Από την άλλη, η πίεση που ασκείται από την ΕΕ για μία απότομη στροφή προς την επεξεργασία των στερεών αποβλήτων - που απαιτεί πολύ πιο σύνθετη προετοιμασία, σχεδιασμό, κατασκευή και λειτουργία έργων - σε συνδυασμό με την απουσία οργανωμένου σχεδίου από πλευράς πολιτείας και με την λειψή, συχνά δε προβληματική, συγκρότηση των φορέων διαχείρισης, ενδέχεται να υπονομεύσουν την όποια αποτελεσματικότητα των έργων που προγραμματίζονται τόσο σε περιβαλλοντικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο βιωσιμότητας.

10.8.3 Το θέμα της επεξεργασίας των αποβλήτων

Τα τελευταία χρόνια πολλαπλασιάστηκαν οι διαθέσιμες τεχνολογίες επεξεργασίας και διάθεσης με την προσθήκη της πυρόλυσης, της αεριοποίησης και της αναερόβιας επεξεργασίας του οργανικού

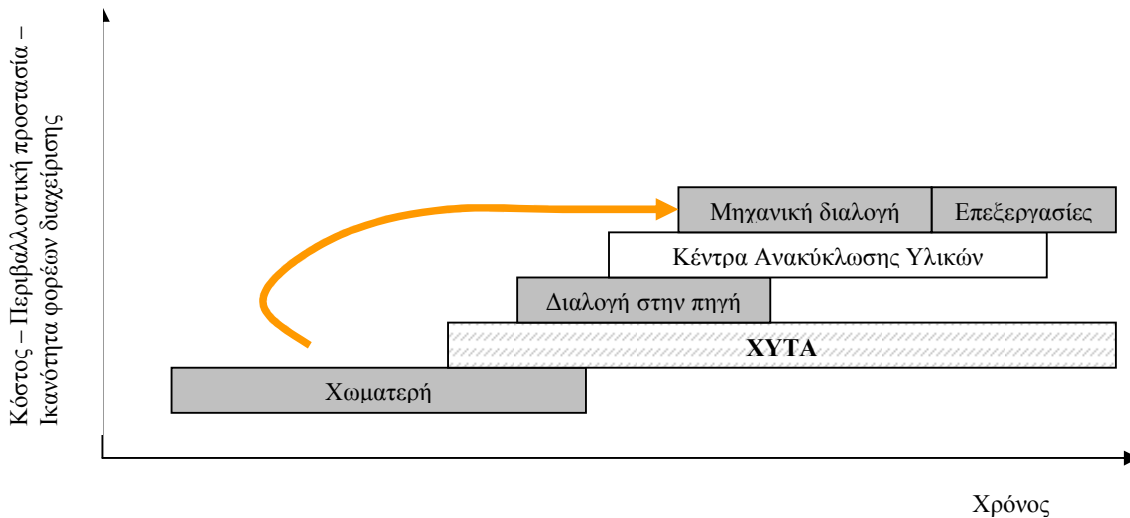
κλάσματος των στερεών αποβλήτων στο πλευρό των παραδοσιακών μεθόδων της υγειονομικής ταφής, της αποτέφρωσης και της λιπασματοποίησης. Ταυτόχρονα οι παραδοσιακές μέθοδοι εκσυγχρονίζονται με γρήγορους ρυθμούς και οι τεχνικές προστασίας του περιβάλλοντος ενισχύονται διαρκώς, αυξάνοντας το ειδικό τους βάρος στο κόστος κατασκευής και λειτουργίας των εγκαταστάσεων.

Η νέα κατάσταση κάνει ακόμα πιο σαφή μία ήδη γνωστή αλήθεια: στην πραγματικότητα η επιλογή τεχνολογίας για την επεξεργασία και διάθεση των στερεών αποβλήτων είναι επιλογή της βέλτιστης μορφής ρύπανσης έτσι ώστε να είναι πιο εύκολη η διαχείρισή της! Καμία τεχνολογία δεν μπορεί να εξαλείψει τη ρύπανση από τα στερεά απόβλητα, όλες όμως οι τεχνολογίες μετασχηματίζουν αυτή τη ρύπανση σε νέες μορφές που ελέγχονται και συχνά αντιμετωπίζονται πιο εύκολα. Ταυτόχρονα, κάθε νέα μέθοδος επεξεργασίας και διάθεσης παράγει νέου τύπου απόβλητα (υγρά, στερεά και αέρια) που προκύπτουν από την επεξεργασία των στερεών αποβλήτων. Τα απόβλητα αυτά συχνά μπορούν να αξιοποιηθούν σε κάποιες συγκεκριμένες εφαρμογές, επαναφέροντας στον παραγωγικό - καταναλωτικό κύκλο μέρος των στερεών αποβλήτων. Δυστυχώς όμως, σε καμία μέθοδο επεξεργασίας και διάθεσης, αυτή η δυνατότητα δεν αφορά το σύνολο των παραγόμενων αποβλήτων και πάντα προκύπτουν κάποια νέα απόβλητα που απαιτούν διάθεση, συχνά ειδικών προδιαγραφών.

Η πρακτική διαπίστωση από τα παραπάνω είναι απλή: καμία μέθοδος επεξεργασίας και διάθεσης δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως πανάκεια - καμία μέθοδος δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως οικολογική καταστροφή. Οι εκθειασμοί για τα πλεονεκτήματα οποιασδήποτε μεθόδου, όπως και οι αφορισμοί για τα μειονεκτήματα οποιασδήποτε άλλης, ανήκουν στην προϊστορία της επιστήμης των στερεών αποβλήτων. Δύο είναι τα συμπεράσματα από αυτή τη διαπίστωση:

- Πρώτον, ο πολλαπλασιασμός των εναλλακτικών λύσεων καθιστά περισσότερο από ποτέ αναγκαία την επιστημονικά οργανωμένη, συστηματική και συγκεκριμένη αντιμετώπιση του προβλήματος της επιλογής μεθόδων διαχείρισης στερεών αποβλήτων. Ένα νέο πεδίο έρευνας ανοίγεται: *περισσότερο από ποτέ είναι αναγκαία η συγκρότηση διαχειριστικών εργαλείων υποστήριξης των διαδικασιών λήψης αποφάσεων, είναι αναγκαία η συγκρότηση μεθοδολογικών διαδικασιών αντιμετώπισης κάθε επιμέρους πλευράς του προβλήματος.*
- Δεύτερον, η μόνη ριζική αντιμετώπιση του προβλήματος των στερεών αποβλήτων *είναι η μείωση της παραγωγής τους, η πρόληψη ώστε να ελαχιστοποιείται η παραγωγή αποβλήτων σε ολόκληρο τον παραγωγικό και καταναλωτικό κύκλο.* Η έρευνα για την ανακάλυψη όλο και καθαρότερων τεχνολογιών, για την εύρεση νέων τεχνικών αξιοποίησης αποβλήτων, πριν αυτά αφήσουν την παραγωγική διαδικασία αλλά και για τη δημιουργία νέων, περιβαλλοντικά ασφαλέστερων υλικών, αποτελεί μία μεγάλη πρόκληση για όλους τους επιστήμονες που ασχολούνται με τα στερεά απόβλητα.

Παράλληλα, απαιτείται άμεσα να εφαρμοστεί μία βήμα το βήμα προσέγγιση. Η εμπειρία από άλλες χώρες δείχνει ότι η ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης στερεών αποβλήτων ακολουθεί σχεδόν πάντα την πορεία του Σχήματος

Σχήμα 1: Η διαδικασία υλοποίησης ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης

Όπως φαίνεται στο σχήμα, η ικανότητα των φορέων διαχείρισης, η περιβαλλοντική προστασία αλλά και το κόστος της διαχείρισης αυξάνουν παράλληλα, όσο προχωράμε προς την υλοποίηση ολοκληρωμένων συστημάτων. Πρακτικά, είναι πάρα πολύ δύσκολο να περάσουμε από τις χωματερές στη λειτουργία σύνθετων μονάδων επεξεργασίας (βλ. βέλος στο σχήμα 1) όπως συχνά επιχειρείται σε σχεδιασμούς. Η δυσκολία έγκειται στο γεγονός ότι στις περιπτώσεις που ακόμα υπάρχουν χωματερές, οι φορείς διαχείρισης είτε δεν υπάρχουν είτε είναι προσαρμοσμένοι στο επίπεδο της χωματερής. Απαιτείται επόμενα χρόνος ανάπτυξης ικανοτήτων και δεξιοτήτων στη λειτουργία ΧΥΤ και προγραμμάτων ανακύκλωσης, απαιτείται επιβεβαίωση της ικανότητας τους να λειτουργούν έργα με επιτυχία και συγκρότηση ανθρώπινου δυναμικού, απαιτείται επιβεβαίωση της ικανότητας των εμπλεκόμενων ΟΤΑ να συνεργάζονται αποτελεσματικά, πριν από την υλοποίηση σύνθετων και πανάκριβων έργων, με πολύ αυξημένες λειτουργικές απαιτήσεις. Σε άλλη περίπτωση, αναγκαστικά η λειτουργία των έργων θα πρέπει να δοθεί σε ιδιώτες, με ότι αυτό συνεπάγεται.

Κατά συνέπεια, ακόμα και στις περιπτώσεις που απαιτείται η κατασκευή και λειτουργία τέτοιων έργων, μία χρονική κλιμάκωση των δραστηριοτήτων είναι απαραίτητη, ώστε να δώσει το χρόνο ωρίμανσης που απαιτείται. Ένα ασφαλές πρώτο βήμα είναι η κατασκευή των ΧΥΤ, οι οποίοι σε κάθε περίπτωση είναι αναγκαίοι³ και η λειτουργία προγραμμάτων ανακύκλωσης. Τα βήματα αυτά, οδηγούν εκ των πραγμάτων στη δημιουργία προϋποθέσεων για επόμενα βήματα:

Η σωστή λειτουργία του ΧΥΤ διασφαλίζει ανάπτυξη τεχνικών ικανοτήτων και ανθρώπινου δυναμικού.

- Η άνοδος του κόστους, σε σχέση με τις χωματερές, εξοικειώνει με την εφαρμογή της ιδέας ότι η αυξημένη περιβαλλοντική προστασία έχει αυξημένο κόστος και δοκιμάζει την ικανότητα της κοινωνίας να ανταποκριθεί σε αυτό.

³ "Assessing the feasibility of solid waste treatment and disposal scenarios in developing countries", A. Mavropoulos, A. Karkazi, Proceedings of Environment 00, 2nd International Conference for Environmental Management Technologies, Cairo

- Η λειτουργία προγραμμάτων ανακύκλωσης οδηγεί στην αναζήτηση αγορών για τα ανακυκλώσιμα και εξοικειώνει το φορέα με τις διαδικασίες marketing που απαιτούνται σε κάθε επεξεργασία.

10.9 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ

Όπως έχει διαφανεί, σε ολόκληρη την Περιφέρεια υφίστανται Φορείς Διαχείρισης με σκοπό τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων.

Οι φορείς αυτοί μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες:

- Σε αυτούς που ήδη διαχειρίζονται κάποιο/α έργα
- Σε αυτούς που έχουν συσταθεί προκειμένου να προωθήσουν την κατασκευή και λειτουργία των έργων.

Η σημερινή πραγματικότητα των εν λειτουργία έργων και πιο συγκεκριμένα των ΧΥΤΑ, είναι σε μεγάλο βαθμό προβληματική. Ενώ σε ορισμένες εγκαταστάσεις ικανοποιούνται εν πολλοίς τα απαιτούμενα από τη νομοθεσία ποιοτικά χαρακτηριστικά, στην πλειοψηφία τους οι ΧΥΤΑ παρουσιάζουν σημαντικά λειτουργικά προβλήματα. Οι ΧΥΤΑ είναι εγκαταστάσεις που βρίσκονται σε διαρκή «δυναμική» κατάσταση, εφόσον από τα σταθερά έργα υποδομής ο καθεαυτό χώρος ταφής «κτιίζεται» σταδιακά από το χρήστη του, που είναι ο φορέας διαχείρισης. Αυτό σημαίνει ότι εκτός από τις περιπτώσεις κακοτεχνιών ή αστοχίας στην κατασκευή των υποδομών του έργου, κάτι που αποτελεί ευθύνη του κατασκευαστή του έργου, η τύχη του ΧΥΤΑ και άρα η αποτελεσματικότητά του ως έργου κοινής ωφέλειας, εναπόκειται στο Φορέα που είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία του.

Ως εκ τούτου ο Φορέας Διαχείρισης ενός έργου διαχείρισης στερεών αποβλήτων, έχει τον πρωταγωνιστικό ρόλο. Ακόμα δε περισσότερο όταν αυτός ταυτίζεται με το φορέα κατασκευής.

Για τους περισσότερους φορείς, η μετάβαση στη νέα πραγματικότητα διαχείρισης απορριμμάτων είναι απότομη γιατί προϋποθέτει:

- Διαχείριση εγκαταστάσεων με ανάγκες συνεχούς επιτήρησης
- Αυξημένες απαιτήσεις σε εξειδικευμένο προσωπικό & εξοπλισμό
- Αυστηρές διαδικασίες ελέγχων, τήρησης αρχείων και όρων αδειοδότησης
- Σημαντικά αυξημένες απαιτήσεις για ορθολογική οικονομική διαχείριση & απαιτήσεις για εξεύρεση πόρων με χρονικό ορίζοντα 30ετίας.

Ως εκ τούτου, το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι φορείς διαχείρισης είναι η έλλειψη εκπαίδευσης, εξειδίκευσης και συνεχούς ενημέρωσης – κατάρτισης του προσωπικού. Το φαινόμενο αυτό παρουσιάζεται τόσο σε διοικητικό όσο και σε τεχνικό προσωπικό.

Σύμφωνα με τα παραπάνω γίνεται πλέον αντιληπτό, πως ο ρόλος των φορέων διαχείρισης, είναι όχι μόνο ουσιαστικός αλλά πρέπει να αποτελεί το θεσμικό αυτό όργανο που μπορεί να καταστήσει αξιόπιστο, σε όλες τις φάσεις που το διέπουν, ένα κοινωφελές έργο διαχείρισης στερεών αποβλήτων, όπως είναι ΧΥΤΑ, αλλά και τα λοιπά πιο σύνθετα έργα.

Βασική παράμετρος της επιτυχίας και της βιωσιμότητας ενός φορέα είναι η συνεχής επικαιροποίηση και βελτίωση των υπηρεσιών που καλείται να παρέχει. Σύμφωνα με τις σύγχρονες απόψεις του management μία επιχείρηση θα πρέπει να έχει συνεχή βελτίωση προκειμένου να είναι βιώσιμη.

Σε ότι αφορά τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας των αποβλήτων είναι αναμενόμενο ότι οι ΦοΔΣΑ θα πρέπει να προσαρμοστούν στις νέες ανάγκες για διαχείριση που θα προκύψουν.

Σύμφωνα με το παρόν Σχέδιο Διαχείρισης, όπως άλλωστε περιγράφηκε και στα προηγούμενα κεφάλαια, στην Περιφέρεια θα λειτουργήσουν 2 Ολοκληρωμένες Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας και Διάθεσης Απορριμμάτων (ΟΕΔΑ) στους Ν. Καβάλας και Έβρου για την εξυπηρέτηση του συνόλου της Περιφέρειας, που θα περιλαμβάνουν μονάδα επεξεργασίας και ΧΥΤΥ.

Η λειτουργία της μονάδας και των ΧΥΤΥ θα γίνει παράλληλα με τη λειτουργία σταθμών μεταφόρτωσης και ΚΔΑΥ, που επίσης προβλέπονται στο παρόν Σχέδιο.

10.9.1 Επιχειρησιακό Σχέδιο

Η εφαρμογή των νέων κατευθύνσεων στη διαχείριση στερεών αποβλήτων είναι φυσικό ότι θα οδηγήσει σε αύξηση του κόστους διαχείρισης, σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε μέχρι πρόσφατα. Πλάι στην ανάγκη κατασκευής νέων έργων προβάλλει και η ανάγκη εξασφάλισης της οικονομικής βιωσιμότητας όσων ήδη λειτουργούν. Ταυτόχρονα, η άρτια περιβαλλοντική λειτουργία των εγκαταστάσεων και οι ανάγκες ολόπλευρης παρακολούθησης τους αποτελούν πλέον καθήκον πρώτης γραμμής για τους φορείς διαχείρισης.

Η εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίων πληρώνει», καθώς και η δημιουργία κινήτρων για τη μείωση του όγκου των αποβλήτων, ανάκτησης – ανακύκλωσης –αξιοποίησής τους, είναι αντικείμενα που θα πρέπει να προωθηθούν σε τοπική κλίμακα ούτως ώστε να έχουν και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Οι Φορείς Διαχείρισης Αποβλήτων (ΦΔΑ) πρέπει να διεκδικήσουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο και να είναι αυτοί που θα καθορίσουν το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών και θα διασφαλίσουν τον βέλτιστο επιμερισμό του στους Δήμους.

Η ανάπτυξη των ΦΔΑ, συμβαδίζει με την συνολική ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων στον τομέα της διαχείρισης των αποβλήτων. Η χρήση των νέων τεχνολογιών συλλογής, μεταφοράς, επεξεργασίας και διάθεσης απαιτεί εξειδικευμένο προσωπικό σε όλα τα επίπεδα (μηχανικοί, τεχνίτες, εργάτες, επιστάτες κλπ.). Παράλληλα, απαιτούνται στελέχη με γνώσεις σύγχρονου management, έρευνας αγοράς, διοίκησης επιχειρήσεων κλπ.

Με βάση και τα προηγούμενα, είναι σαφές ότι η ελάχιστη απαίτηση είναι η κατάρθρωση ενός Επιχειρησιακού Σχεδίου που θα θέσει το πλαίσιο και τις βάσεις για την ανάπτυξη και την βιωσιμότητα των ΦοΔΣΑ. Το Επιχειρησιακό Σχέδιο σχέδιο των ΦοΔΣΑ θα πρέπει κατ' ελάχιστον να περιλαμβάνει:

- Σχέδιο δράσης του Φορέα με προοπτική 5ετίας, για το σύνολο των διαφορετικών ρευμάτων αποβλήτων.
- Ανάπτυξη προδιαγραφών για το σχεδιασμό και εγκατάσταση ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης των στερεών αποβλήτων.
- Ανάπτυξη προδιαγραφών οδηγού και software πλήρους κοστολόγησης των υπηρεσιών διαχείρισης στερεών αποβλήτων.

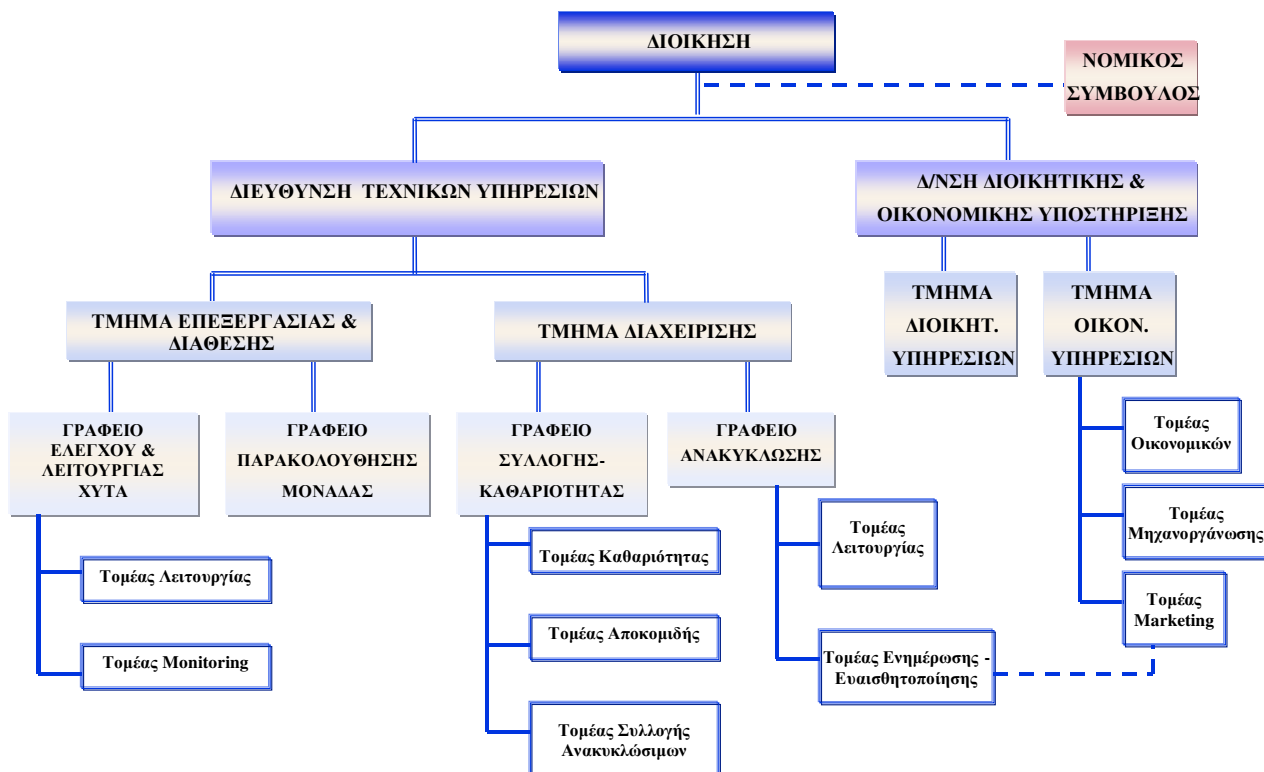
- Ολοκληρωμένη τιμολογιακή πολιτική με κίνητρα για την μείωση – ανακύκλωση – ανάκτηση υλικών από τα απόβλητα και αντικίνητρα για την παραγωγή αποβλήτων και την ταφή τους.
- Δυνατότητες χρηματοδοτήσεων – πλαίσιο συνεργασίας με ιδιώτες
- Ανάπτυξη προδιαγραφών για την πιστοποίηση συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και διασφάλισης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Πρόγραμμα επιμόρφωσης στελεχών του Φορέα– ανάπτυξη εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σε συνεργασία με τους ΟΤΑ
- Πρόγραμμα ενεργειών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης

Ειδικότερα, θα πρέπει να εξεταστούν λεπτομερώς οι εναλλακτικές δυνατότητες χρηματοδοτήσεων που υπάρχουν, να προσδιοριστούν οι όροι και οι προϋποθέσεις για την ένταξη σε χρηματοδοτικά προγράμματα και οι ενέργειες προετοιμασίας που πρέπει να γίνουν για συγκεκριμένα έργα. Παράλληλα, πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο συνεργασίας με τον ιδιωτικό και τον τραπεζικό τομέα στην κατασκευή και λειτουργία έργων διαχείρισης στερεών αποβλήτων.

10.9.2 Οργάνωση της Δομής

Βασικό στοιχείο για την βελτίωση των υπηρεσιών των ΦοΔΣΑ είναι η διαμόρφωση της κατάλληλης δομής ούτως ώστε να μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες για ανακύκλωση, επεξεργασία και σωστή λειτουργία των χώρων υγειονομικής ταφής.

Στην επόμενη σελίδα παρουσιάζεται ένα οργανόγραμμα φορέα διαχείρισης-ανεξάρτητα από τη νομική μορφή που αυτός μπορεί να έχει- το οποίο είναι πλήρες και καλύπτει όλους τους τομείς. Μικρότεροι ΦοΔΣΑ προφανώς θα κάνουν συγχωνεύσεις τμημάτων σύμφωνα με τις ανάγκες τους.

Σχήμα 10-2: Ενδεικτικό Οργανόγραμμα ΦοΔΣΑ

Οι λειτουργίες που ασκεί ο φορέας διαχείρισης μπορούν να ταξινομηθούν στις παρακάτω κατηγορίες:

Κύριες λειτουργίες

Πρόκειται για αρμοδιότητες τεχνικού περιεχομένου, που αναφέρονται σε παροχή υπηρεσιών προς τους ΟΤΑ – μέλη του και σε συμμετοχή σε έργα δημόσιου χαρακτήρα, για την προστασία του περιβάλλοντος και την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Οι λειτουργίες αυτές περιλαμβάνουν:

- Λειτουργία ΧΥΤΑ
- Παρακολούθηση (monitoring) ΧΥΤΑ
- Αποκατάσταση τμημάτων ΧΥΤΑ τα οποία έχουν κορεσθεί
- Παρακολούθηση μονάδας επεξεργασίας (αν υπάρχει)
- Λειτουργία προγραμμάτων ανακύκλωσης- ΔσΠ
- Διεκπεραίωση/ ανάθεση μελετών, επιβλέψεις έργων συναφών με την υγειονομική ταφή/ ανακύκλωση / επεξεργασία

Λειτουργίες υποστήριξης

Πρόκειται για τις «οριζόντιες» λειτουργίες που είναι απαραίτητες για την εκτέλεση των κύριων λειτουργιών.

Οι λειτουργίες αυτές περιλαμβάνουν:

- Έσοδα, προϋπολογισμό, οικονομική διαχείριση
- Θέματα προσωπικού
- Γραμματειακή υποστήριξη
- Νομική υποστήριξη, σύναψη συμβάσεων
- Προμήθειες, διαχείριση περιουσίας

Λειτουργίες προγραμματισμού, οργάνωσης και διοίκησης

Πρόκειται για τις λειτουργίες που πρέπει να ασκούν τα πολιτικά όργανα και οι προϊστάμενοι.

Οι λειτουργίες αυτές περιλαμβάνουν:

- Χάραξη πολιτικής για τη δράση του φορέα
- Λήψη αποφάσεων/ επιλογή στόχων και μέσων
- Στρατηγικό σχεδιασμό-ιεράρχηση προτεραιοτήτων
- Τακτικό προγραμματισμό- προϋπολογισμό
- Κατανομή πόρων σε δραστηριότητες
- Οργάνωση πόρων
- Συντονισμό
- Παρακολούθηση- έλεγχο υλοποίησης προγραμμάτων

- Αξιολόγηση της πολιτικής του, της δράσης των υπηρεσιών του κλπ.

Οι αρμοδιότητες του κάθε τμήματος αφορούν:

Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών

Η Διεύθυνση αυτή ασχολείται με όλα τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν οι αρμοδιότητες του φορέα. Απαρτίζεται από το Τμήμα Επεξεργασίας και Διάθεσης και το Τμήμα Διαχείρισης.

Το τμήμα Επεξεργασίας και Διάθεσης αποτελείται από δύο γραφεία: το Γραφείο Ελέγχου & Λειτουργίας ΧΥΤΑ και το Γραφείο Παρακολούθησης της Μονάδας.

Γραφείο Ελέγχου και Λειτουργίας ΧΥΤΑ

Το γραφείο αυτό μπορεί να αποτελείται από δύο τομείς:

☒ Τομέας Υγειονομικής Ταφής

Στην ευθύνη του τομέα αυτού θα υπάγονται:

- ☞ η λειτουργία του ΧΥΤΑ, η μελέτη, επίβλεψη και η ενδεχομένη αυτεπιστασία των συναφών με την υγειονομική ταφή έργων και εργασιών, η μεταφροντίδα καθώς και η αποκατάσταση των χώρων διάθεσης που εξαντλούνται
- ☞ ο σχεδιασμός, προγραμματισμός, μελέτη και επίβλεψη των εργασιών και έργων εξεύρεσης, οργάνωσης και λειτουργίας των πιθανών νέων ΧΥΤΑ και η παρακολούθηση των μελετών που ανατίθενται σε τρίτους σχετικά με το παραπάνω αντικείμενο
- ☞ η έκδοση άδειας λειτουργίας του ΧΥΤΑ σε συμφωνία με τα απαιτούμενα της ΚΥΑ Η.Π. 29407/3508 και η ανανέωσή της όποτε απαιτείται

☒ Τομέας Monitoring ΧΥΤΑ

Ο τομέας αυτός θα είναι υπεύθυνος για την περιβαλλοντική παρακολούθηση (monitoring) του ΧΥΤΑ σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, καθώς και για τον έλεγχο των προσερχόμενων στον ΧΥΤΑ υλικών, περιλαμβανομένης και της καταγραφής τους, καθώς και της επεξεργασίας των συναφών στοιχείων.

Ο τομέας αυτός θα είναι επίσης υπεύθυνος για τη σύνταξη περιβαλλοντικής έκθεσης σε ετήσια βάση, στην οποία θα πρέπει να αναφέρονται όλα τα στοιχεία που απαιτούνται στην ΚΥΑ Η.Π. 29407/3508.

Επιπλέον, θα πρέπει σε συνεργασία με το Γραφείο Παρακολούθησης της Μονάδας και το Γραφείο Ανακύκλωσης να προσδιορίζει τα ετήσια ποσοστά υλικών ή ενέργειας που ανακτώνται, την ποσότητα βιοαποδομήσιμων υλικών που εκτρέπεται από την ταφή και την ποσότητα βιοαποδομήσιμων υλικών που εισέρχονται στο ΧΥΤΑ, έτσι ώστε να είναι γνωστή η συμμετοχή της εξυηρητούμενης περιοχής στους στόχους για την εκτροπή βιοαποδομήσιμων από την ταφή (ΚΥΑ Η.Π. 29407/3508) και την ανακύκλωση υλικών συσκευασίας (Ν. 2939/2001).

Γραφείο Παρακολούθησης Μονάδας

Τα επόμενα χρόνια αναμένεται ότι η κατασκευή κεντρικών μονάδων επεξεργασίας θα γίνεται με συμμετοχή των ιδιωτών και η διαχείρισή τους θα είναι στη αρμοδιότητα φορέων διευρυμένης μορφής, όπως π.χ. συμμετοχή ΟΤΑ και Νομαρχίας.

Παρόλα αυτά, ο κάθε φορέας (ακόμη και σε περίπτωση που η μονάδα εξυπηρετεί περισσότερους ΟΤΑ από αυτούς που συμμετέχουν στο φορέα αυτό) πρέπει να διαθέτει ένα μηχανισμό παρακολούθησης της απόδοσης της μονάδας. Έτσι προτείνεται η ύπαρξη ενός Γραφείου Παρακολούθησης το οποίο θα αποτελεί και το βασικό σύνδεσμο μεταξύ φορέα και ιδιώτη ή επενδυτικού σχήματος και θα μπορεί:

- ✓ Να εκτελεί καθήκοντα επίβλεψης
- ✓ Να συντάσσει εκθέσεις παρακολούθησης για την απόδοση της μονάδας και την επίτευξη των ποσοτικών στόχων σε επίπεδο εξυπηρετούμενης περιοχής του φορέα
- ✓ Να είναι σε συνεχή επαφή με το Νομικό Σύμβουλο, τον τομέα marketing και τον τομέα οικονομικών για τα θέματα επιδοτήσεων, νομικής εκπροσώπησης του φορέα και βιωσιμότητας της μονάδας
- ✓ Να εκπονεί μελέτες ή να τις αναθέτει σε τρίτους, σχετικά με τις μελλοντικές ανάγκες επεξεργασίας έτσι ώστε να υπάρχει προγραμματισμός για την επίτευξη των στόχων στα έτη 2010, 2013 και 2020

Το Τμήμα Διαχείρισης, στόχο έχει να υλοποιεί Προγράμματα Διαλογής στην Πηγή, ενώ θα ασχολείται και με τις κλασσικές υπηρεσίες καθαριότητας οδών κ.λ.π. και συλλογής των σύμμεικτων απορριμμάτων. Το τμήμα αυτό αποτελείται από τα εξής γραφεία:

Γραφείο Ανακύκλωσης

Στο γραφείο αυτό υπάγονται όλα τα καθήκοντα που αφορούν τα προγράμματα Διαλογής στην Πηγή (ΔσΠ) που θα αναπτύσσει ο φορέας. Ειδικότερα:

- ✓ Ο Τομέας Λειτουργίας θα ασχολείται με:
 - τη σύνταξη των σχετικών μελετών ανάπτυξης και λειτουργίας των προγραμμάτων ΔσΠ και την επίβλεψη υλοποίησης των μελετών
 - Το συντονισμό και την παρακολούθηση των προγραμμάτων, των αποδόσεων και των διαφόρων σχετικών δεικτών
 - Τη λειτουργία του Κέντρου Ανακύκλωσης Υλικών
- ✓ Ο Τομέας Ευαισθητοποίησης θα ασχολείται με:
 - Τη σύνταξη αναφορών, την παρουσίαση των προγραμμάτων σε διάφορες εκδηλώσεις
 - την παραγωγή φυλλαδίων, αφισών, διαφημιστικών κειμένων, την οργάνωση τηλεοπτικών ή ραδιοφωνικών σποτ, κ.λ.π. για την προώθηση της ανακύκλωσης
 - τη συνεργασία με τους συμμετέχοντες ΟΤΑ και την παροχή σε αυτούς βοήθειας και ενημέρωσης για υλοποίηση προγραμμάτων ΔσΠ

Ο Τομέας αυτός θα έχει και συνεργασία με άλλες μονάδες του φορέα για την υλοποίηση προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης και τη συνειδητή συμμετοχή των πολιτών στις δραστηριότητες της ανακύκλωσης. Χαρακτηριστικός τομέας με τον οποίο θα πρέπει να βρίσκεται σε στενή συνεργασία είναι ο τομέας marketing.

Γραφείο Καθαριότητας – Συλλογής - Μεταφόρτωσης

Το γραφείο αυτό θα αποτελείται από τρεις τομείς: τον τομέα καθαριότητας που θα παρέχει τις κλασσικές υπηρεσίες οδοκαθαρισμού, τον Τομέα Συλλογής που θα ασχολείται με τη συλλογή σύμμεικτων απορριμμάτων και τη λειτουργία Σταθμού/ών Μεταφόρτωσης και τον Τομέα Συλλογής Ανακυκλώσιμων που θα ασχολείται με την συλλογή ανακυκλώσιμων υλικών.

Πρέπει να τονιστεί στο σημείο αυτό ότι για την αναβάθμιση των υπηρεσιών συλλογής και καθαριότητας απαραίτητα θα πρέπει το γραφείο αυτό να ασχολείται και με εκπόνηση μελετών βελτιστοποίησης των υπηρεσιών αυτών ειδικά αν στη «δικαιοδοσία» του φορέα ανήκει και η λειτουργία Σταθμών Μεταφόρτωσης. Μια τέτοια μελέτη μπορεί να περιλαμβάνει:

- Καταγραφή των υποδομών και του εξοπλισμού.
- Καταγραφή του τύπου, της θέσης και της κατάστασης των κάδων
- Καταγραφή των διαδρομών των απορριμματοφόρων
- Καταγραφή του ανθρώπινου δυναμικού και ανάλυση της οργανωτικής δομής
- Αναλυτική περιγραφή του υφιστάμενου συστήματος καθαρισμού, συλλογής, μεταφοράς και μεταφόρτωσης. Εντοπισμός ευπαθών σημείων.
- Συγκριτική αξιολόγηση των διαφόρων συστημάτων συλλογής , προσωρινής αποθήκευσης – μεταφοράς , μεταφόρτωσης.
- Καταγραφή και αξιολόγηση των προϋπολογισμών για εργασίες καθαριότητας και διαχείρισης στερεών αποβλήτων. Παρακολούθηση των διακυμάνσεων του ύψους των ανταποδοτικών τελών των τελευταίων 5 ετών.
- Συλλογή όλων των απαραίτητων στοιχείων για την κατάρτιση γεωγραφικού συστήματος πληροφοριών (G.I.S).
- Αναθεώρηση του υφιστάμενου κανονισμού καθαριότητας με σαφή αναφορά στις υποχρεώσεις του φορέα και των δημοτών
- Καθορισμός τεχνικών προδιαγραφών καθαριότητας ανά ζώνη, ώστε να προκύπτει ο βαθμός καθαριότητας μιας πόλης, τμήματος αυτής ή ακόμα και συγκεκριμένης οδού με βαθμολόγηση για την κάθε προδιαγραφή.
- Σύνταξη πίνακα δεικτών επίδοσης καθαριότητας, που θα αποτελέσει εργαλείο βελτίωσης των επιδόσεων, ώστε η απόδοση της υπηρεσίας καθαριότητας να είναι μετρήσιμη.
- Βελτιστοποίηση των διαδρομών των απορριμματοφόρων και υπόδειξη των θέσεων των κάδων μέσω γεωγραφικού συστήματος πληροφοριών. Μελέτη σκοπιμότητας για την τοποθέτηση συσκευών G.P.S στα απορριμματοφόρα και λοιπά βαρέα οχήματα του δήμου και δημιουργία ηλεκτρονικού κέντρου ελέγχου και παρακολούθησης των οχημάτων.

Διεύθυνση Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης

Η διεύθυνση αυτή πρόκειται να υποστηρίξει τις «οριζόντιες» λειτουργίες του φορέα που είναι απαραίτητες για την εκτέλεση των κύριων λειτουργιών του. Η διεύθυνση αυτή αποτελείται από το

Διοικητικό Τμήμα το οποίο υποστηρίζει γραμματειακά όλο το φορέα και το Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών.

Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών

Το τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες:

- συντάσσει τις προσκλήσεις των συνεδριάσεων της διοίκησης και κοινοποιεί αυτές με τον πίνακα θεμάτων ημερήσιας διάταξης σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και τις καταχωρεί στο επίσημο βιβλίο που τηρεί
- τηρεί τα πρακτικά των συνεδριάσεων, διατυπώνει νομότυπες αποφάσεις και τις καταχωρεί στα υπό του Δημοτικού και κοινοτικού Κώδικα προβλεπόμενα επίσημα βιβλία πρακτικών
- μεριμνά για τη δημοσίευση των αποφάσεων και την υποβολή αυτών στον Νομάρχη
- διαβιβάζει στις διάφορες επιτροπές του φορέα τα προς μελέτη παραπεμπόμενα θέματα και παρακολουθεί αυτά για την έγκαιρη επανεισαγωγή τους στο Δ.Σ. ή την Ε.Ε. προς λήψη οριστικής απόφασης
- μεριμνά για την συγκέντρωση όλων των εισηγήσεων για τα θέματα ημερήσιας διάταξης του Δ.Σ. και της Ε.Ε.
- διεξάγει κάθε υπηρεσία του Δ.Σ. και της Ε.Ε. σύμφωνα με τις εντολές του Προέδρου
- παραλαμβάνει την εισερχόμενη αλληλογραφία και τη διαβιβάζει στα επιμέρους τμήματα, βάσει βιβλίου χρέωσης εγγράφων το οποίο και τηρεί
- μελετά για την έγκαιρη επιστροφή της αλληλογραφίας που χρεώθηκε στα τμήματα και την διεκπεραίωση αυτής
- επιμελείται της καταχώρησης στο πρωτόκολλο όλης της εισερχόμενης και εξερχόμενης αλληλογραφίας, της συσχέτισης και της ταξινόμησης αυτής στους φακέλους του αρχείου
- τηρεί το γενικό αρχείο και εισηγείται την εκκαθάριση των εγγράφων που κρίνονται άχρηστα
- τηρεί ευρετήριο φακέλων και εγγράφων που ταξινομούνται
- παρέχει κάθε είδους πληροφόρηση σχετικά με τα στοιχεία που τηρούνται στο αρχείο
- εκδίδει ακριβή αντίγραφα των πρωτοτύπων που βρίσκονται στο αρχείο, τα οποία υπογράφονται από τον προϊστάμενο του τμήματος

Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών

Το τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών χωρίζεται σε τρεις τομείς: τομέας Οικονομικών, Τομέας Μηχανοργάνωσης και Τομέας marketing. Ο κάθε Τομέας θα έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες:

✓ Τομέας Οικονομικών

Ο τομέας οικονομικών θα έχει τις εξής αρμοδιότητες

- εισηγείται σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες σχέδιο προϋπολογισμού εισόδων και εξόδων

- παρακολουθεί την πορεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού και εισηγείται την αναμόρφωση τούτου με την εγγραφή συμπληρωματικών και έκτακτων πιστώσεων και εκτελεί κάθε εργασία που αφορά θέματα προϋπολογισμού και που είναι αναγκαία για την ομαλή του έκβαση
- συγκεντρώνει, ελέγχει και καταχωρεί στα σχετικά κατά κωδικό αριθμό προϋπολογισμού βιβλία εσόδων και εξόδων, τα αποτελέσματα της εκτέλεσης του προϋπολογισμού του φορέα
- συγκεντρώνει το απαιτούμενο υλικό για τη σύνταξη του απολογισμού εσόδων –εξόδων, σε συνεργασία με τις υπηρεσίες του Δημόσιου Ταμείου που διαχειρίζεται τα οικονομικά του φορέα και φροντίζει για την έγκαιρη ψήφιση του προϋπολογισμού και την έγκριση του απολογισμού του φορέα
- φροντίζει για την έγκριση και την εκκαθάριση των εντολών πληρωμής κάθε δαπάνης του φορέα. Ειδικότερα, παραλαμβάνει και ελέγχει τα δικαιολογητικά πληρωμής κάθε δαπάνης προς διαπίστωση του νόμιμου και κανονικού ή όχι αυτής και τα καταχωρεί σε ειδικό βιβλίο αναλαμβανόμενων υποχρεώσεων
- εκδίδει τα σχετικά χρηματικά εντάλματα πληρωμής κατά την σειρά παραλαβής των παραστατικών στοιχείων πληρωμής στα ονόματα των δικαιούχων και στα όρια πιστώσεων του προϋπολογισμού και προωθεί αυτά για υπογραφή από τον αρμόδιο προϊστάμενο του Τμήματος και της Δ/σης και τον Πρόεδρο
- τηρεί βιβλίο καθημερινώς εκδιδόμενων χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής
- μεριμνά για την έγκαιρη αποστολή χρηματικών ενταλμάτων στο Δημόσιο Ταμείο και καταχωρεί αυτά στο σχετικό βιβλίο διεκπεραίωσης
- εκτελεί κάθε εργασία που αφορά στην καταβολή, κατάργηση, μείωση ή αύξηση των εσόδων καθώς και την κατά τους κείμενους νόμους και κανονισμούς βεβαίωση αυτών, σύμφωνα με τον νόμο και τις εντολές της διοίκησης
- ελέγχει τα στοιχεία βεβαίωσης κάθε εσόδου του φορέα και αποστέλλει στο Δημόσιο Ταμείο το σχετικό κατάλογο οφειλετών
- παρακολουθεί τις υπό του Δημοσίου Ταμείου ενεργούμενες εισπράξεις τελών και εσόδων του φορέα και ενεργεί για την τακτική και ακριβή απόδοση αυτών στο φορέα, καταχωρεί δε αυτές σε ειδικό βιβλίο που τηρεί
- διενεργεί σχετικά με κάθε τι που αφορά προμήθεια οιοδήποτε είδους και υλικού για τις ανάγκες των υπηρεσιών του Συνδέσμου
- παρακολουθεί εν γένει τους νόμους, Διατάγματα κλπ. που αναφέρονται σε θέματα σχετικά με το αντικείμενο του Γραφείου

Συνεργαζόμενοι, το Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών και ο Τομέας Οικονομικών Υπηρεσιών, φροντίζουν για την καλή οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών του φορέα και ειδικότερα για την υπηρεσιακή κατάσταση μονίμου προσωπικού του φορέα. Πιο συγκεκριμένα:

- επιμελούνται της εφαρμογής των νόμων που αφορούν στους τακτικούς υπαλλήλους, διενέργειας διαγωνισμών, προσλήψεως προσωπικού, εισηγούνται και εκτελούν αποφάσεις διορισμών, προαγωγών, απολύσεων, αποδοχών, παραιτήσεων, μεταθέσεων, τοποθετήσεων,

αποσπάσεων, χορηγήσεως αδειών, σε συνεργασία με τους αρμόδιους προϊστάμενους όπου αυτό απαιτείται

- επιμελούνται της εφαρμογής του πειθαρχικού δικαίου, καταρτίζουν τα σχέδια Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας, εισηγούνται την σειρά υπηρεσίας του υπαλληλικού και εργατοτεχνικού προσωπικού τις μη εργάσιμες ώρες και μέρες, μετά από συνεργασία και σύμφωνη γνώμη των αρμοδίων προϊσταμένων
- Ανακοινώνουν τις εγκυκλίους διαταγές της Διοίκησης, τηρούν δελτίο παρουσίας των υπαλλήλων, διεκπεραιώνουν τη σχετική με το προσωπικό αλληλογραφία και μελετούν τα πάσης φύσεως ζητήματα που αφορούν το υπαλληλικό και λοιπό προσωπικό του φορέα

Τομέας Μηχανοργάνωσης

Όπως προαναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο οι αλλαγές σε ότι αφορά στην διαχείριση των στερεών αποβλήτων είναι ραγδαίες τα τελευταία χρόνια και αναμένονται θεαματικότερες στο προσεχές μέλλον.

Μία νέα κατάσταση πραγμάτων φαίνεται να διαμορφώνεται από εδώ και εμπρός:

- τα συστήματα διαχείρισης θα γίνονται πιο πολύπλοκα και άρα πιο δύσκολα να παρακολουθηθούν,
- νέα κόστη θα έρθουν να προστεθούν στα ήδη υπάρχοντα και θα οδηγήσουν σε αύξηση του κόστους διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, σε σχέση με την σημερινή κατάσταση,
- οι απαιτήσεις για ετήσιες αναφορές στις αρμόδιες υπηρεσίες συνεχώς θα αυξάνονται και η ανταπόκριση των Φορέων Διαχείρισης πρέπει να είναι άμεση και ταυτόχρονα ποιοτική.

Σίγουρο είναι λοιπόν ότι το ισχύον σύστημα υπολογισμού και κοστολόγησης των Φορέων, το οποίο σε καμία περίπτωση δεν καλύπτει το σύνολο της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, πρέπει να αναδιοργανωθεί/σχεδιαστεί προκειμένου να ανταποκριθεί στα νέα τεχνικά, οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά δεδομένα.

Οι Φορείς Διαχείρισης πρέπει:

- να ανταποκριθούν στα νέα δεδομένα προκειμένου να διασφαλίσουν την άρτια ανάπτυξη και βιωσιμότητα τους.
- πρέπει να διεκδικήσουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο και να είναι αυτοί που θα καθορίσουν το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών και θα διασφαλίσουν τον βέλτιστο επιμερισμό του στους Δήμους
- να εξασφαλίσουν την οικονομική βιωσιμότητα όλων των υπηρεσιών τους
- να εξασφαλίσουν την άρτια περιβαλλοντική λειτουργία των εγκαταστάσεων και τις ανάγκες ολόπλευρης παρακολούθησης τους.
- σαν Επιχείρηση, με ακρίβεια να καθορίζουν τα έσοδα και έξοδά τους. Βασικές παράμετροι για την επίτευξη του προηγούμενου είναι, η ακρίβεια στον προσδιορισμό και υπολογισμό :

α) των λειτουργικών εξόδων,

β) των εσόδων και

γ) της κοστολόγησης των πελατών για τις παρεχόμενες υπηρεσίες

Ο Τομέας Μηχανοργάνωσης θα αποτελεί σημείο κλειδί στην λειτουργία του ΦΔ. Στόχος του θα είναι η καταγραφή και αξιολόγηση όλων εκείνων των δεδομένων που αφορούν την κοστολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών του φορέα με τρόπο γρήγορο, εύκολο, ακριβή και αξιόπιστο. Για να λειτουργήσει ο τομέας αυτός θα πρέπει να διαθέτει προς χρήση ένα φιλικό software για να μπορεί να καταχωρεί και να επεξεργάζεται δεδομένα. Αυτό δηλαδή που απαιτείται είναι η εγκατάσταση συστημάτων μηχανοργάνωσης στη λειτουργία των Φορέων Διαχείρισης γεγονός που θα αποτελέσει ουσιαστική αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό αυτών.

Τομέας Marketing

Ο τομέας αυτός θα ασχολείται με την προώθηση των προϊόντων της ανακύκλωσης, την στατιστική επεξεργασία των εμπορικών δραστηριοτήτων του φορέα και την πρόβλεψη των πωλήσεων για τα επόμενα έτη. Επιπλέον, ο τομέας αυτός θα διατυπώνει προτάσεις για επέκταση σε νέες αγορές και προϊόντα (π.χ. ελαστικά, αυτοκίνητα τέλους ζωής, κ.λ.π.).

Τέλος, ο τομέας αυτός θα είναι σε άμεση συνεργασία με τον τομέα μηχανοργάνωσης με τον οποίο θα έχει μία αμφίδρομη σχέση ανταλλαγής στοιχείων και αξιολόγησής των και με τον τομέα ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης τον οποίο θα τροφοδοτεί με ιδέες και στοιχεία για την προβολή των επιτυχημένων δραστηριοτήτων του φορέα.

Νομικός Σύμβουλος

Ο νομικός σύμβουλος είναι απαραίτητος δεδομένης της πολυπλοκότητας των υπηρεσιών που παρέχει ο φορέας. Ο νομικός σύμβουλος πρέπει να παρέχει συμβουλές σε θέματα διαγωνισμών, χρηματοδοτήσεων, συνάψεων συμφωνιών με τον ιδιωτικό τομέα, αλλά και να εκπροσωπεί το φορέα σε ανάλογες περιπτώσεις.

10.9.3 Υποστήριξη των φορέων διαχείρισης

Εκτός των αλλαγών που πρέπει να κάνουν οι ίδιοι οι φορείς για να εκσυγχρονίσουν τη λειτουργία τους και να καλύψουν τις νέες ανάγκες απαιτείται υποστήριξη των λοιπών διοικητικών δομών προς τους φορείς διαχείρισης. Υποστήριξη στους ΦοΔΣΑ μπορούν να προσφέρουν τα :

- Εθνικά και τοπικά δίκτυα διαχείρισης στερεών αποβλήτων
- Γραφεία αποβλήτων

Μία στροφή τόσο μεγάλης κλίμακας, όσο αυτή που απαιτείται με την υιοθέτηση της κοινοτικής οδηγίας 99/31/ΕΚ, δεν μπορεί να υλοποιηθεί παρά μόνο με την ενεργό συμμετοχή, την πρωτοβουλία και την συντονισμένη δράση όλων των εμπλεκόμενων: παραγωγών και διαχειριστών αποβλήτων, μη κυβερνητικών οργανώσεων, Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α και Β βαθμού, Περιφερειών, Υπουργείων, μελετητών, εργοληπτών κ.ο.κ.

Οι θετικές και αρνητικές εμπειρίες όλων των προηγούμενων, οι διαφορετικές οπτικές γωνίες και ερμηνείες τους για το «γίγνεσθαι» της διαχείρισης αποβλήτων αλλά και η τεχνογνωσία, σε όλα τα επίπεδα διαχείρισης αποβλήτων, μπορούν και πρέπει να γενικευθούν και αξιοποιηθούν με στόχο να επιταχύνουν την αναγκαία στροφή και να δράσουν ως καταλύτης στις εξελίξεις.

Οι αποφάσεις που θα ληφθούν για την διαχείριση αποβλήτων συνεπάγονται σημαντική αύξηση του κόστους διαχείρισης, αλλαγές σε καθημερινές συνήθειες και δραστηριότητες, αύξηση της πολυπλοκότητας των συστημάτων διαχείρισης και ενεργό στήριξη από την κοινωνία. Για τον λόγο αυτό, απαραίτητες προϋποθέσεις για την υλοποίηση των νέων κατευθύνσεων είναι:

- Η συστηματική προετοιμασία των αποφάσεων μέσα από διαδικασίες διαλόγου και διαβούλευσης που θα φέρνουν στο ίδιο τραπέζι όλους τους εμπλεκόμενους.
- Η διαμόρφωση δομών συμβουλευτικού χαρακτήρα που θα υποστηρίζουν την διοίκηση στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.
- Για τον σκοπό αυτό, κρίνεται αναγκαία η διαμόρφωση τυπικών και άτυπων εθνικών και περιφερειακών δικτύων διαλόγου, προβληματισμού και ανταλλαγής απόψεων, με πρακτική συνεισφορά στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση άτυπων δικτύων διαλόγου μπορούν να παίξουν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις και ιδιαίτερα η ΕΕΔΣΑ. Ωστόσο, οι πρωτοβουλίες διαλόγου και διαβούλευσης για συγκεκριμένη θεματολογία και κυρίως για τους σχεδιασμούς, την μείωση των αποβλήτων, την ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση υλικών, τις επιλογές τεχνολογιών, τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, τα κόστη και την ανάπτυξη των αγορών δευτερογενών υλικών πρέπει να ενθαρρύνεται από τις Περιφέρειες και την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Παράλληλα με τα άτυπα δίκτυα, προτείνεται η δημιουργία Περιφερειακών Δικτύων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων στα οποία θα συνυπάρχουν τα εμπλεκόμενα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης, οι παραγωγοί αποβλήτων, οι διαχειριστές αποβλήτων και οι φορείς διαχείρισης, οι μελετητές, οι εργολήπτες, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις κλπ.

10.9.4 Εξέταση του ενδεχομένου συγκρότησης διακριτής υπηρεσιακής δομής για τη ΔΣΑ στην Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας - Θράκης

Τα επόμενα χρόνια θα είναι χρόνια συστηματικής και επίπονης προσπάθειας για να επιτευχθούν σε σύντομο χρονικό διάστημα πολύ σημαντικά και άμεσα μετρήσιμα αποτελέσματα στη διαχείριση στερεών αποβλήτων. Η βασική κατεύθυνση της ΕΕ είναι η ανάπτυξη όλο και περισσότερων διακριτών δικτύων διαχείρισης στερεών αποβλήτων, στα οποία να ενσωματώνονται οι διαδικασίες ανάκτησης – ανακύκλωσης – αξιοποίησης υλικών των επιμέρους ρευμάτων, με τη συμμετοχή και των βασικών παραγωγών και χρηστών των προϊόντων που γίνονται απόβλητα, τελικά.

Τα σφιχτά χρονοδιαγράμματα που θέτονται από τις κοινοτικές οδηγίες, οι αυξημένες περιβαλλοντικές απαιτήσεις, ο απότομος εμπλουτισμός των θεμάτων που έχουν να αντιμετωπίσουν οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες σε όλα τα επίπεδα, αλλά και η αλληλεπίδραση με τον κοινωνικό παράγοντα στα θέματα αποβλήτων, δημιουργούν έναν τεράστιο φόρτο εξαιρετικά δύσκολης εργασίας για τους εμπλεκόμενους στον σχεδιασμό, την αδειοδότηση, την κατασκευή και λειτουργία έργων διαχείρισης αποβλήτων.

Η εκτίμηση αυτή τεκμηριώνεται εύκολα, αρκεί απλά να καταγραφούν τα θέματα που πρέπει να επιλυθούν, σε εθνικό - περιφερειακό επίπεδο καθώς και σε επίπεδο ΟΤΑ. Μία συνοπτική καταγραφή των σημαντικότερων θεμάτων που πρέπει να αντιμετωπιστούν σε χρονικό ορίζοντα 3 ετών παρουσιάζεται στον επόμενο πίνακα.

Πίνακας 1: Ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν σε χρονικό ορίζοντα 3 ετών

Ολοκλήρωση δικτύου χώρων υγειονομικής ταφής
Ολοκλήρωση δικτύου Σταθμών Μεταφόρτωσης
Ανάπτυξη δικτύου επεξεργασίας βιοαποδομήσιμων αποβλήτων
Ανάπτυξη προγραμμάτων διαχείρισης συσκευασιών
Σχεδιασμός και ανάπτυξη δικτύου διαχείρισης αδρανών αποβλήτων
Σχεδιασμός και ανάπτυξη δικτύου διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων
Σχεδιασμός και ανάπτυξη δικτύου διαχείρισης νοσοκομειακών - μολυσματικών
Σχεδιασμός και ανάπτυξη προγραμμάτων αποκατάστασης και μεταφροντίδας ανεξέλεγκτων χώρων διάθεσης αποβλήτων

Είναι σίγουρο ότι και μόνο η ανάγκη συστηματικής ενημέρωσης και πληροφόρησης των στελεχών του δημοσίου για την νομοθεσία στα παραπάνω θέματα απαιτεί σημαντικό χρόνο απασχόλησης. Υπάρχουν όμως και ορισμένες ακόμα παρατηρήσεις.

Πρώτον, η εμπειρία από την υλοποίηση των Νομαρχιακών σχεδιασμών διαχείρισης αστικών στερεών αποβλήτων σε ολόκληρη τη χώρα αποδεικνύει ότι τα αποτελέσματα σε επίπεδο προετοιμασίας έργων, σε επίπεδο βελτιστοποίησης κόστους και σχεδιασμών, αλλά και σε επίπεδο υλοποίησης θα ήταν πολύ καλύτερα αν είχε ακολουθηθεί μία ορθολογική διαδικασία εθνικής στρατηγικής – περιφερειακών σχεδιασμών – νομαρχιακών σχεδίων εφαρμογής, με τις Περιφέρειες σε ρόλο συντονιστή – υπεύθυνου του σχεδιασμού. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι στα θέματα διαχείρισης αποβλήτων απαιτείται πριν από όλα η χάραξη και συνεκτικού στρατηγικού σχεδιασμού που να διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα των επιμέρους έργων και κάτι τέτοιο είναι σαφές ότι δεν ευνοείται από τον κατακερματισμό της διαδικασίας σχεδιασμού σε επιμέρους τμήματα που το καθένα εξ' αυτών έχει να επιλύσει το σύνολο των προβλημάτων διαχείρισης στερεών αποβλήτων. Αν αυτή είναι η εμπειρία από τα θέματα του σχεδιασμού και της προώθησης των έργων διαχείρισης αστικών στερεών αποβλήτων, τότε στα θέματα των ειδικών αποβλήτων, στα οποία οι ποσότητες είναι πολύ λιγότερες και οι δυσκολίες διαχείρισης πολύ περισσότερες, είναι καθαρό ότι η διαδικασία σχεδιασμού πρέπει να ξεκινήσει από πάνω προς τα κάτω: εθνική στρατηγική – περιφερειακοί σχεδιασμοί – περιφερειακή ή/ και νομαρχιακή υλοποίηση. Ουσιαστικά, στα θέματα των ειδικών και των επικινδύνων αποβλήτων, είναι απολύτως απαραίτητο να εκπονηθεί εθνική στρατηγική και η εφαρμογή της να γίνει με την ενεργό ανάμιξη των Περιφερειακών δομών στον σχεδιασμό, την αδειοδότηση, την κατασκευή αλλά ίσως και στην παρακολούθηση της λειτουργίας των επιμέρους δικτύων. Επόμενα, η συστηματική και μόνιμη απασχόληση στελεχών της περιφέρειας με τα θέματα σχεδιασμού της διαχείρισης των ειδικών αποβλήτων είναι καθοριστική για την επιτυχία του όλου εγχειρήματος.

Δεύτερον, στα υπόλοιπα θέματα ο ρόλος των Περιφερειακών δομών είναι ενισχυτικός και υποστηρικτικός στους ΟΤΑ, τις Ν.Α. και τους φορείς διαχείρισης αποβλήτων. Ωστόσο και αυτό το πεδίο θα απαιτήσει αυξημένες δραστηριότητες από τις περιφερειακές δομές, εφόσον η προσπάθεια συγκρότησης αξιόπιστων και αποτελεσματικών φορέων διαχείρισης έχει μόλις ξεκινήσει στις

περισσότερες περιπτώσεις και η τεχνογνωσία και επάρκεια των τοπικών δομών είναι ελεγχόμενη. Ουσιαστικά, οι Περιφερειακές δομές πρέπει να μπορέσουν να ανταποκριθούν σε αυξημένες απαιτήσεις παρέχοντας τεχνική και πρακτική βοήθεια στους υπό σύσταση φορείς διαχείρισης, αλλά και πιθανά επιλύοντας με παραδειγματικό τρόπο θέματα που θα αντιμετωπιστούν στο σύνολο των φορέων διαχείρισης, όπως οι διαδικασίες κοστολόγησης, η κατάρτιση και εκπαίδευση στελεχών, η οργάνωση της παρακολούθησης και των ετήσιων αναφορών κλπ.

Ένα πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα, είναι το θέμα των αποκαταστάσεων των χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης. Είναι γνωστό ότι το κόστος αποκατάστασης είναι τεράστιο για να καλυφθεί το σύνολο των ανεξέλεγκτων χώρων. Από την άλλη πλευρά, ο μόνος ορθολογικός τρόπος προσέγγισης του θέματος είναι να έχουν προτεραιότητα οι πιο επικίνδυνοι χώροι. Για να υπάρξει συγκριτική αξιολόγηση των προτεραιοτήτων και ορθολογική κατανομή των κονδυλίων που θα διατεθούν, απαιτείται η αντιμετώπιση του θέματος να ξεπεράσει το επίπεδο των ΟΤΑ και των Ν.Α.. Η λύση της δημιουργία περιφερειακού και νομαρχιακών μητρώων χώρων προς αποκατάσταση, είναι ίσως ο μοναδικός τρόπος για μία ενιαία και άμεσα αποτελεσματική παρέμβαση στο θέμα των αποκαταστάσεων.

Τρίτον, η αντιμετώπιση του συνόλου των θεμάτων της διαχείρισης στερεών αποβλήτων, όπως περιγράφηκαν πριν, απαιτεί τη συστράτευση, τον συντονισμό και την πλήρη αξιοποίηση των στελεχών του δημοσίου σε όλα τα επίπεδα. Με δεδομένο ότι τα στελέχη της ΠΕΧΩ της Περιφέρειας έχουν σημαντική εμπειρία σε θέματα σχεδιασμού, αδειοδοτήσεων και προετοιμασίας έργων, η ευρύτερη δυνατή αξιοποίησή τους και ο εξωστρεφής προσανατολισμός τους προς τους φορείς διαχείρισης θεωρείται εκ των ων ουκ άνευ προϋπόθεση για την επιτυχία των σχεδιασμών. Ωστόσο κάτι τέτοιο απαιτεί σχεδόν αποκλειστική ενασχόληση με τα θέματα των στερεών αποβλήτων, κάτι που δεν μπορεί να υλοποιηθεί με τις σημερινές συνθήκες και το υφιστάμενο προσωπικό.

Τέταρτον, για να παρακολουθείται συστηματικά η πρόοδος των εργασιών σε όλα τα επιμέρους θέματα, να λαμβάνονται έγκαιρα διορθωτικά μέτρα, αλλά και για να εξασφαλίζεται η τήρηση των στόχων και η βελτιστοποίηση της αξιοποίησης των περιφερειακών πόρων, απαιτείται σημαντική κατανάλωση χρόνου σε θέματα συντονισμού των επιμέρους ενεργειών και παρακολούθησης των δεικτών διαχείρισης στερεών αποβλήτων, ανάλυσης των αναφορών για ειδικά θέματα κλπ.

Αν σε όλα τα προηγούμενα προστεθούν οι αυξημένες ανάγκες που προκύπτουν και στα θέματα των υγρών αποβλήτων, τότε είναι σαφές ότι απαιτείται η ίδρυση Γραφείου Αποβλήτων, σαν διακριτού τμήματος της διεύθυνσης ΠΕΧΩ της Περιφέρειας Ανατ. Μακεδονίας - Θράκης. Η συγκρότηση και επαρκής στελέχωση ενός τέτοιου γραφείου θα βοηθήσει σημαντικά στην επίτευξη του συνόλου των προσπαθειών που πρέπει να γίνουν σε περιφερειακό επίπεδο και θα δώσει τη δυνατότητα διαμόρφωσης εξειδικευμένων στο θέμα στελεχών. Το Γραφείο Αποβλήτων θα μπορεί να λειτουργεί ως εστιακό σημείο για τους φορείς διαχείρισης αποβλήτων και τους ΟΤΑ, αλλά και ως κέντρο παροχής πληροφοριών και τεκμηρίωσης σε θέματα νομοθεσίας. Ουσιαστικά, θα πρόκειται για τον επίσημο συνομιλητή των εμπλεκόμενων σε Περιφερειακό επίπεδο.

Οι αρμοδιότητες - καθήκοντα του Γραφείου Αποβλήτων (στερεών, υγρών και επικίνδυνων) μπορούν να είναι οι ακόλουθες (ενδεικτικά):

- Η συστηματική παρακολούθηση των νομοθετικών εξελίξεων στα θέματα των αποβλήτων και η άμεση πληροφόρηση των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων σε επίπεδο περιφέρειας.

- Ο συντονισμός και η διαρκής επαφή με τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ, σε όσα θέματα απαιτηθεί εθνικός σχεδιασμός και η πληροφόρηση του κεντρικού κρατικού μηχανισμού .
- Ο συντονισμός και η διαρκής επαφή με τα εμπλεκόμενα στελέχη των Ν.Α.
- Η συστηματική παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των περιφερειακών σχεδιασμών διαχείρισης στερεών αποβλήτων και η υποβοήθηση των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων διαχείρισης.
- Η οργάνωση και εποπτεία των απαιτούμενων μελετών σχεδιασμού σε περιφερειακό επίπεδο.
- Η διαμόρφωση και παρακολούθηση μητρώου χώρων προς αποκατάσταση σε περιφερειακό επίπεδο.
- Η διασφάλιση της διαφάνειας και της παροχής πληροφοριών προς κάθε ενδιαφερόμενο σε θέματα διαχείρισης αποβλήτων.
- Ο έλεγχος της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων σε έργα διαχείρισης αποβλήτων.
- Η συγγραφή εξαμηνιαίων και ετήσιων εκθέσεων προόδου στα θέματα των σχεδιασμών και της υλοποίησης έργων.

Με τη συγκρότηση Γραφείου Αποβλήτων, η Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας - Θράκης επιτυγχάνει:

1. Την διαμόρφωση στελεχών που θα εξειδικευτούν στα θέματα των αποβλήτων.
2. Την εξασφάλιση αποκλειστικής απασχόλησης στελεχών στο πλέον κρίσιμο περιβαλλοντικό θέμα των επόμενων χρόνων.
3. Την διαμόρφωση μηχανισμού συντονισμού και υποβοήθησης των επιμέρους προσπάθειών.
4. Την διαμόρφωση εστιακού σημείου για το σύνολο των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων αλλά και για κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη.
5. Την επιτάχυνση όλων των απαιτούμενων διαδικασιών και μηχανισμών.

10.10 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

10.10.1 Συμπεράσματα από την υφιστάμενη κατάσταση

Σήμερα στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης, υφίστανται Φορείς Διαχείρισης με σκοπό τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων.

Οι φορείς αυτοί μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες:

- Σε αυτούς που ήδη διαχειρίζονται κάποιο/α έργα (ΧΥΤΑ), όπως οι ΟΤΑ
- Σε αυτούς που έχουν συσταθεί προκειμένου να προωθήσουν την κατασκευή και λειτουργία των έργων και του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης στερεών αποβλήτων στην Περιφέρεια (ΔΙ.Α.Α.ΜΑ.Θ Α.Ε.).

Η ύπαρξη ενός ισχυρού και αξιόπιστου φορέα ο οποίος θα δραστηριοποιείται σε Περιφερειακό επίπεδο, θεωρείται ότι θα συμβάλει σημαντικά στην επιτυχή ανάπτυξη του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης απορριμμάτων. Σε αυτή άλλωστε την κατεύθυνση ωθούν τόσο οι πρόσφατες νομοθετικές

ρυθμίσεις σχετικά με τη μορφή και λειτουργία των ΦοΔΣΑ όσο και οι ρυθμίσεις που αναμένονται σύντομα σχετικά με την τιμολογιακή πολιτική των ΦοΔΣΑ και τη στελέχωσή τους.

Ως εκ τούτου, προτείνεται η ΔΙ.Α.Α.ΜΑ.Θ. Α.Ε. να αναλάβει το ρόλο του Περιφερειακού φορέα διαχείρισης απορριμμάτων. Άλλωστε, σύμφωνα με πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση και πιο συγκεκριμένα το άρθρο 15 του Ν. 3688/2008, η ΔΙ.Α.Α.ΜΑ.Θ. Α.Ε με την παρούσα μετοχική της σύνθεση, είναι συμβατή με τις δυνατές νομικές μορφές των ΦοΔΣΑ και μπορεί να αποτελέσει ένα αξιόπιστο περιφερειακό φορέα διαχείρισης απορριμμάτων.

Με τον τρόπο αυτό η ΔΙΑΑΜΑΘ Α.Ε. θα γίνει ο φορέας εκείνος ο οποίος θα αναλάβει σταδιακά, τη διαχείριση και λειτουργία των υποδομών διαχείρισης απορριμμάτων της Περιφέρειας, και θα αποτελέσει νόμιμο ΦοΔΣΑ της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης. Η ανάληψη των καθηκόντων του θα πρέπει να γίνει σταδιακά και παράλληλα με την ανάπτυξη και τη στελεχιακή επάνδρωση του, ώστε να μπορεί να αντεπεξέλθει στο ρόλο και τις ευθύνες του.

Η εφαρμογή του Περιφερειακού σχεδιασμού είναι φυσικό ότι θα οδηγήσει σε αύξηση του κόστους διαχείρισης, σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε μέχρι πρόσφατα. Πλάι στην ανάγκη κατασκευής νέων έργων προβάλλει και η ανάγκη εξασφάλισης της οικονομικής βιωσιμότητας των φορέων. Ταυτόχρονα, η άρτια περιβαλλοντική λειτουργία των εγκαταστάσεων και οι ανάγκες ολόπλευρης παρακολούθησης τους αποτελούν πλέον καθήκον πρώτης γραμμής για τους φορείς διαχείρισης.

Η εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», καθώς και η δημιουργία κινήτρων για τη μείωση του όγκου των αποβλήτων, ανάκτησης – ανακύκλωσης –αξιοποίησής τους, είναι αντικείμενα που θα πρέπει να προωθηθούν σε τοπική κλίμακα ούτως ώστε να έχουν και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Οι ΦοΔΣΑ πρέπει να διεκδικήσουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο και να είναι αυτοί που θα καθορίσουν το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών και θα διασφαλίσουν τον βέλτιστο επιμερισμό του στους Δήμους.

Επιπλέον, η εφαρμογή των θεσμικών ρυθμίσεων για τα απορρίμματα συσκευασιών καθώς και η ενσωμάτωση της κοινοτικής οδηγίας για την υγειονομική ταφή βάζουν ακόμη πιο ψηλά τον πήχη για τα ' ' προσόντα ' ' που θα πρέπει να έχουν οι ΦοΔΣΑ προκειμένου να αντεπεξέλθουν.

Η μετάβαση στη νέα πραγματικότητα διαχείρισης απορριμμάτων είναι απότομη γιατί προϋποθέτει:

- Διαχείριση εγκαταστάσεων με ανάγκες συνεχούς επιτήρησης
- Αυξημένες απαιτήσεις σε εξειδικευμένο προσωπικό & εξοπλισμό
- Αυστηρές διαδικασίες ελέγχων, τήρησης αρχείων και όρων αδειοδότησης
- Σημαντικά αυξημένες απαιτήσεις για ορθολογική οικονομική διαχείριση & απαιτήσεις για εξεύρεση πόρων με χρονικό ορίζοντα 30ετίας.
- Η οργάνωση των σχέσεων τους με τον ιδιωτικό τομέα και εν γένει με την αγορά.

10.10.2 Αναγκαίες ενέργειες για τους Φορείς Διαχείρισης

Η ανάπτυξη των ΦοΔΣΑ, συμβαδίζει με την συνολική ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων στον τομέα της διαχείρισης των αποβλήτων. Η χρήση των νέων τεχνολογιών συλλογής, μεταφοράς, επεξεργασίας

και διάθεσης απαιτεί εξειδικευμένο προσωπικό σε όλα τα επίπεδα (μηχανικοί, τεχνίτες, εργάτες, επιστάτες κλπ.). Παράλληλα, απαιτούνται στελέχη με γνώσεις σύγχρονου management, έρευνας αγοράς, διοίκησης επιχειρήσεων κλπ.

Καταδεικνύετε, ως απόρροια των όσων έχουν παρουσιαστεί, η ανάγκη των Φορέων Διαχείρισης για ένα συνεκτικό και αποσαφηνισμένο πλαίσιο εντός του οποίου θα αναπτυχθούν και θα επιβιώσουν. Η κατάσταση ενός Επιχειρησιακού Σχεδίου είναι αυτή που θα θέσει το πλαίσιο και τις βάσεις για την ανάπτυξη και την βιωσιμότητα των ΦοΔΣΑ.

Το Επιχειρησιακό Σχέδιο σχέδιο των ΦοΔΣΑ θα πρέπει κατ' ελάχιστον να περιλαμβάνει

- Σχέδιο δράσης του Φορέα με προοπτική 5ετίας, για το σύνολο των διαφορετικών ρευμάτων αποβλήτων.
- Ανάπτυξη προδιαγραφών για το σχεδιασμό και εγκατάσταση ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης των στερεών αποβλήτων.
- Ανάπτυξη προδιαγραφών οδηγού και software πλήρους κοστολόγησης των υπηρεσιών διαχείρισης στερεών αποβλήτων.
- Ολοκληρωμένη τιμολογιακή πολιτική με κίνητρα για την μείωση – ανακύκλωση – ανάκτηση υλικών από τα απόβλητα και αντικίνητρα για την παραγωγή αποβλήτων και την ταφή τους.
- Δυνατότητες χρηματοδοτήσεων – πλαίσιο συνεργασίας με ιδιώτες
- Ανάπτυξη προδιαγραφών για την πιστοποίηση συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και διασφάλισης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Πρόγραμμα επιμόρφωσης στελεχών του Φορέα– ανάπτυξη εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σε συνεργασία με τους ΟΤΑ
- Πρόγραμμα ενεργειών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης

Στη συνέχεια αναφέρονται επιγραμματικά οι επιμέρους απαιτήσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου.

10.10.3 Σχέδιο Δράσης

Το σχέδιο δράσης των Φορέων θα πρέπει να εστιάζει στα επόμενα.

1. Θεσμικό πλαίσιο για την λειτουργία των φορέων διαχείρισης στην Ελλάδα

Λαμβάνοντας υπόψη το θεσμικό πλαίσιο σχετικά με τους φορείς διαχείρισης στην Ελλάδα θα εντοπιστούν οι κυριότερες πλευρές του που σχετίζονται με:

- Θέματα κοστολόγησης και τιμολογιακής πολιτικής
- Θέματα λειτουργίας και κατασκευής έργων
- Θέματα οργάνωσης και ανάπτυξης

2. Ανάπτυξη δραστηριοτήτων

Θα αναλύονται οι βασικές κατευθύνσεις για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του Φορέα για τα επόμενα 5 χρόνια σε όλο το φάσμα της διαχείρισης στερεών αποβλήτων. Οι κατευθύνσεις αυτές θα

προκύπτουν με βάση αξιολόγηση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου αλλά και των προβλεπόμενων αλλαγών του, αλλά και με βάση τις υποχρεώσεις / απαιτήσεις και ανάγκες των μελών του Φορέα. Για κάθε επιμέρους κατεύθυνση θα πρέπει να αναλύονται:

Το σχετικό θεσμικό πλαίσιο

- Οι υποχρεώσεις των μελών του Φορέα
- Οι πιθανές νέες ανάγκες που προκύπτουν για την ανάπτυξη (ή από την εφαρμογή)
- Οι δράσεις και δραστηριότητες που πρέπει να αναπτύξει ο Φορέας για να ανταποκριθεί στην συγκεκριμένη κατεύθυνση

Τα παραπάνω θα πρέπει να γίνουν τουλάχιστον για:

- Τα θέματα αποκατάστασης ανεξέλεγκτων χωματερών και εγκαταλελειμμένων λατομείων.
- Τα θέματα διαχείρισης μολυσματικών – νοσοκομειακών αποβλήτων.
- Τα θέματα διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων.
- Τα θέματα διαχείρισης βιοαποδομήσιμου κλάσματος απορριμμάτων, γεωργικών – κτηνοτροφικών υπολειμμάτων και ιλύων βιολογικών.
- Τα θέματα διαχείρισης συσκευασιών.
- Τα θέματα διαχείρισης αδρανών αποβλήτων.
- Τα θέματα διαχείρισης αποβλήτων ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών.
- Τα θέματα διαχείρισης εγκαταλελειμμένων οχημάτων και παλαιών ελαστικών αυτοκινήτων.
- Τα θέματα αποκομιδής και μεταφόρτωσης.

3. Αναμενόμενα οφέλη και κοστολόγηση δράσεων

Οι παραπάνω δραστηριότητες και οι δράσεις θα πρέπει να ιεραρχηθούν και καταταχθούν σε σειρά προτεραιότητας. Στη συνέχεια για κάθε δραστηριότητα θα πρέπει να προσδιοριστούν:

- Το κόστος των σχετικών δραστηριοτήτων και οι πιθανές πηγές χρηματοδότησης
- Οι οργανωτικές, διοικητικές και λοιπές προϋποθέσεις για την υλοποίηση των αναγκαίων δράσεων.
- Τα αναμενόμενα κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη.

4. Διαμόρφωση πλαισίου λειτουργίας του Φορέα

Με βάση τα προηγούμενα, θα πρέπει να διαμορφωθεί το πλαίσιο λειτουργίας του Φορέα. Το πλαίσιο θα περιλαμβάνει:

- Κανονισμό λειτουργίας του Φορέα
- Προσδιορισμό αρμοδιοτήτων και υποχρεώσεων μεταξύ Φορέα και ΟΤΑ (αμφίδρομα)
- Σταδιακή ανάπτυξη οργανογράμματος και καθηκοντολογίου Φορέα (job description)

5. Τιμολογιακή πολιτική

Στην ενότητα αυτή θα πρέπει να:

- αναλυθεί το υφιστάμενο σύστημα τελών και τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα του.
- παρουσιασθούν άλλα συστήματα χρέωσης από την διεθνή εμπειρία.
- αναπτυχθούν εναλλακτικά συστήματα κοστολόγησης των παρεχομένων υπηρεσιών και θα γίνει συγκριτική εξέταση με βάση ανάλογα κόστη από την Ελληνική και διεθνή εμπειρία.
- γίνουν προτάσεις για τον εκσυγχρονισμό του συστήματος χρέωσης των δημοτών από τους φορείς διαχείρισης και για τις αναγκαίες θεσμικές ρυθμίσεις.

6. Δυνατότητες χρηματοδοτήσεων – πλαίσιο συνεργασίας με ιδιώτες

Θα πρέπει να εξεταστούν λεπτομερώς οι εναλλακτικές δυνατότητες χρηματοδοτήσεων που υπάρχουν, να προσδιοριστούν οι όροι και οι προϋποθέσεις για την ένταξη σε χρηματοδοτικά προγράμματα και οι ενέργειες προετοιμασίας που πρέπει να γίνουν για συγκεκριμένα έργα.

Παράλληλα, πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο συνεργασίας με τον ιδιωτικό και τον τραπεζικό τομέα στην κατασκευή και λειτουργία έργων διαχείρισης στερεών αποβλήτων. Θα πρέπει να καταγραφούν οι εναλλακτικοί τρόποι συνεργασίας και θα αξιολογηθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματά τους.

Στα παραπάνω πλαίσια θα πρέπει να αναλυθεί η διεθνής εμπειρία και θα τεθούν προδιαγραφές και κανόνες για τους διαγωνισμούς και απαιτήσεις συμβολαίων, ειδικά στον τομέα των συμβάσεων υπηρεσιών. Σε αυτά τα πλαίσια θα πρέπει να μελετηθούν οι τρόποι σύναψης συμβάσεων:

- Με βάση την υφιστάμενη Εθνική και Κοινοτική Νομοθεσία για συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής υπηρεσιών.
- Με βάση τις νέες μορφές σύναψης συμβάσεων συγχρηματοδότησης, εκχώρησης κλπ (BOT – Built, Operate, Transfer system, PPP – Public Private Partnership, PFI – Private Finance Initiation, ΣΔΙΤ – Συμπράξεις Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα κλπ).

7. Πρόγραμμα επιμόρφωσης στελεχών Φορέα– ανάπτυξη εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σε συνεργασία με τους ΟΤΑ

Το σύνολο της αναπτυξιακής και περιβαλλοντικής προσπάθειας του Φορέα θα πρέπει να υποστηριχθεί από μία συγκροτημένη προσπάθεια κατάρτισης στελεχών σε διάφορα επίπεδα, σε σχέση με τα θέματα της διαχείρισης αποβλήτων. Στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Σχεδίου θα πρέπει να διαμορφωθεί πλαίσιο ενεργειών κατάρτισης στελεχών και κύκλοι σεμιναριακής εκπαίδευσης.

8. Πρόγραμμα ενεργειών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης

Στα πλαίσια του σχεδίου δράσης θα πρέπει να διαμορφωθεί ολοκληρωμένο πρόγραμμα ενεργειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με τον ρόλο και τις δραστηριότητες του Φορέα, τα θέματα διαχείρισης αποβλήτων κλπ.

10.10.4 Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων

Το πληροφοριακό σύστημα ΔΣΑ, μπορεί να αποτελέσει ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο παρακολούθησης για τους ΦΔΑ. Στόχος του είναι η αποθήκευση δεδομένων αναγκαίων για την παρακολούθηση των έργων και δραστηριοτήτων με την ταυτόχρονη δυναμική σύνδεση των δεδομένων με Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών ούτως ώστε να γίνεται εύκολη, γρήγορη και άμεση η παρακολούθηση της διαχείρισης.

Τα δεδομένα εισαγωγής θα πρέπει να καθορίζονται σύμφωνα με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις του Φορέα. Οι αναφορές και το είδος της παρακολούθησης θα καθορίζεται επίσης σύμφωνα με τις ανάγκες του Φορέα.

10.10.5 Οδηγός και SOFTWARE κοστολόγησης υπηρεσιών ΔΣΑ

Το 3ο διακριτό μέρος του Επιχειρησιακού Σχεδίου θα πρέπει να περιλαμβάνει την ανάπτυξη οδηγού πλήρους κοστολόγησης υπηρεσιών διαχείρισης στερεών αποβλήτων καθώς και του σχετικού software.

Δεδομένου ότι η διαχείριση των στερεών αποβλήτων απαιτεί σημαντικές δαπάνες τόσο πριν όσο και μετά από την λήξη της λειτουργίας των εγκαταστάσεων διαχείρισης, ο τρόπος κοστολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών είναι ιδιαίτερα σημαντικός για την βιωσιμότητα των Φορέων. Το λάθος που συχνά γίνεται είναι ότι η τιμολογιακή πολιτική εστιάζει μεμονωμένα στις τρέχουσες δαπάνες και έξοδα γεγονός που οδηγεί σε λάθος ερμηνείες των πραγματικών αναγκών των έργων και τελικά σε κακή διαχείριση.

Το Σύστημα που θα πρέπει να περιλαμβάνει όλες τις εφαρμογές που αφορούν σε:

- Μεταφόρτωση
- Ανακύκλωση
- ΧΥΤΑ/ΣΜΑ
- Μονάδες επεξεργασίας

Όλες οι εφαρμογές θα πρέπει να μπορούν να συνδεθούν μεταξύ τους και να έχουν σαν τελικό αποτέλεσμα το Ετήσιο Πραγματικό Κόστος του Φορέα συνολικά αλλά και ανά πελάτη του Φορέα.

Το προσωπικό του Φορέα θα είναι οι βασικοί χρήστες του Συστήματος. Μέσω αυτού θα έχουν τη δυνατότητα να έχουν σφαιρική ενημέρωση για όλο το σύστημα διαχείρισης. Επίσης χρήστες του συστήματος μπορεί να είναι Υπηρεσίες της Νομαρχίας, Περιφέρειας κ.α ανάλογα με τους εμπλεκόμενους κάθε φορά.

Οι λειτουργίες του Συστήματος στην ολοκληρωμένη του μορφή θα πρέπει να εξυπηρετούν:

- τις εσωτερικές και διοικητικές λειτουργίες των υπηρεσιών του Φορέα
- τις λειτουργίες εξυπηρέτησης των πολιτών
- τους συναλλασσόμενους με τον Φορέα
- τις ανάγκες επικοινωνίας με εξωτερικές πηγές πληροφοριών (Υπουργεία – Υπηρεσίες κλπ)

Κορμό των λειτουργιών του Συστήματος αποτελούν οι λειτουργίες που καλύπτουν τις ανάγκες των παρεχόμενων υπηρεσιών του Φορέα. Με την κάλυψη των λειτουργιών αυτών εξυπηρετούνται άμεσα και οι πολίτες και οι αιρετοί.

Από το Σύστημα θα εξυπηρετείται όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων του Φορέα και θα υποστηρίζονται με εφαρμογές πληροφορικής οι διοικητικές, οικονομικές, τεχνικές, περιβαλλοντικές, αναπτυξιακές και κοινωνικές λειτουργίες του Φορέα, ενώ παράλληλα ο Φορέας θα ενισχύσει τις λειτουργίες Προγραμματισμού και Οργάνωσης ώστε να τεθούν τα θεμέλια της οικονομικής ευρωστίας του.

10.10.6 Σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης

Στο μέρος αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνονται:

1. Διεξαγωγή Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Επιθεώρησης και δημιουργία του Καταλόγου των Κανονισμών (κωδικοποίηση και τυποποίηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας).
2. Διεξαγωγή κύκλων εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες του Φορέα σε θέματα τα οποία θα καλύπτουν, μεταξύ άλλων, γενικά και ειδικά θέματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, τις αρχές λειτουργίας του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ISO 14000), τις επιπτώσεις που προκαλεί η επιχείρηση στο περιβάλλον και την αντιμετώπισή τους, καθώς και θέματα υγιεινής και ασφάλειας εργασίας.
3. Ανάπτυξη Προγράμματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, αξιολογώντας τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις που προέρχονται από τα απόβλητα, τις δραστηριότητες ή τις υπηρεσίες της επιχείρησης. Καθορισμός των αντικειμενικών σκοπών και στόχων και παρακολούθηση της περιβαλλοντικής επίδοσης.

10. ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	1
10.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	1
10.2 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΦΟΡΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΚΥΑ Η.Π 29407/2508	3
10.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	5
10.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	6
10.5 ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ.....	7
10.6 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ Φ ₀ ΔΣΑ.....	9
10.6.1 <i>Εναλλακτικές μορφές φορέων</i>	<i>12</i>
10.6.1.1 Σύνδεσμος ΟΤΑ (Ν. 3463/2006, άρθρα 245-251 ΔΚΚ).....	12
10.6.1.2 Ανώνυμη Εταιρεία (Ν. 3463/2006, άρθρα 252-270 ΔΚΚ).....	14
10.6.1.3 Η συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα	15
10.6.1.4 Συμπράξεις Δημόσιου – Ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ)	17
10.6.2 <i>Συγκριτική αξιολόγηση των μορφών Φορέων Διαχείρισης.....</i>	<i>19</i>
10.7 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ – ΦΟΔΣΑ - ΣΤΗΝ ΠΕΡ. ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	20
10.7.1 <i>Εισαγωγή.....</i>	<i>20</i>
10.7.2 <i>Παρουσίαση υφιστάμενης κατάστασης.....</i>	<i>20</i>
10.7.2.1 Νομός Έβρου & Νομός Δράμας.....	20
10.7.2.2 Νομός Ροδόπης	20
10.7.2.3 Νομός Καβάλας	20
10.7.2.4 Νομός Ξάνθης	21
10.7.2.5 Ανώνυμη Εταιρία Διαχείρισης Απορριμμάτων Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης Α.Ε (ΔΙ.Α.Α.Μ.Α.Θ. Α.Ε.)	21
10.8 ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ.....	22
10.8.1 <i>Εισαγωγή.....</i>	<i>22</i>
10.8.2 <i>Βασικές τάσεις στη διαχείριση στερεών αποβλήτων</i>	<i>23</i>
10.8.3 <i>Το θέμα της επεξεργασίας των αποβλήτων.....</i>	<i>23</i>
10.9 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ.....	26
10.9.1 <i>Επιχειρησιακό Σχέδιο</i>	<i>27</i>
10.9.2 <i>Οργάνωση της Δομής</i>	<i>28</i>
10.9.3 <i>Υποστήριξη των φορέων διαχείρισης</i>	<i>36</i>
10.9.4 <i>Εξέταση του ενδεχομένου συγκρότησης διακριτής υπηρεσιακής δομής για τη ΔΣΑ στην Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας - Θράκης.....</i>	<i>37</i>
10.10 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	40
10.10.1 <i>Συμπεράσματα από την υφιστάμενη κατάσταση.....</i>	<i>40</i>
10.10.2 <i>Αναγκαίες ενέργειες για τους Φορείς Διαχείρισης.....</i>	<i>41</i>
10.10.3 <i>Σχέδιο Δράσης</i>	<i>42</i>
10.10.4 <i>Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων.....</i>	<i>45</i>
10.10.5 <i>Οδηγός και SOFTWARE κοστολόγησης υπηρεσιών ΔΣΑ.....</i>	<i>45</i>
10.10.6 <i>Σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης.....</i>	<i>46</i>